

รายงานสภาประชุมวุฒิสภา
ครั้งที่ ๕ (สมัยสามัญ ครั้งที่หนึ่ง)
วันศุกร์ที่ ๒๙ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๓๖
ณ สภาวุฒิสภา

เริ่มประชุมเวลา ๑๙.๓๕ นาฬิกา

จำนวนสมาชิกที่มาประชุมทั้งหมด ๑๘๖ คน

ประธานวุฒิสภา : บัดนี้สมาชิกมาครบองค์ประชุมแล้ว ผมขอเปิดประชุม
ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม
บ้างทราบ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ...) พ.ศ.

ด้วยประธานสภาผู้แทนราษฎรได้มีหนังสือแจ้งว่า ตามที่วุฒิสภาได้ลงมติแก้ไข
เพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. นั้น ในคราวประชุม
สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญ ครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๓๖ ที่ประชุม
ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้วเห็นว่า เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมเล็กน้อย และ
เห็นชอบด้วยกับวาระแก้ไขเพิ่มเติม จึงถือว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้รับความเห็นชอบของ
รัฐสภา ตามมาตรา ๑๘๑ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงขอเรียน
ให้ที่ประชุมทราบ

(ที่ประชุมวันทราบ)

ประธานวุฒิสภา : ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองรายงานการประชุมไม่มี
ระเบียบวาระที่ ๓ กระทั่งถาม ไม่มี
ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว

รายงานการศึกษาพิจารณาปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรี เยาวชนและ
ผู้สูงอายุ และกางแก้ไขปัญหา ทั้งคณะกรรมการกิจการกิจการสตรี เยาวชนและผู้สูงอายุ
พิจารณาเสร็จแล้ว

LIART

(สำเนา)

ที่ ๑๗๗๓/๒๕๖๖

วุฒิสภา

ถนนอุทองใน กท ๑๐๓๐๖

๑๘ ตุลาคม พ.ศ.๖๖

เรื่อง การศึกษาพิจารณาปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุและ การแก้ไข้ปัญหา

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานการศึกษาพิจารณาปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ และการแก้ไข้ปัญหา (ฉบับที่ ๒) เกี่ยวกับปัญหาของ การพัฒนาสถาบันครอบครัวเพื่อคุณภาพชีวิตฯ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ประชุมวุฒิสภาได้พิจารณาญัตติเรื่อง ขอให้สภามอบหมายให้ คณะกรรมาธิการกิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ ทำการศึกษาพิจารณาปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ และการแก้ไข้ปัญหา และได้ลงมติมอบหมายให้ คณะกรรมาธิการกิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ พิจารณาศึกษาปัญหาดังกล่าวและ ให้ทำเนียบกิจการนอกสมัยประชุมได้ด้วย ซึ่งกรรมาธิการคณะนี้ประกอบด้วย

- ๑. คุณหญิงมาลี สันทวงศ์ ณ อรุณยา ประธานคณะกรรมาธิการ
- ๒. พลเอก วิศิษฐ์ อาจคุ้มวงศ์ รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
- ๓. พลเรือเอก เข็มว โรจนชลลา รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สอง
- ๔. พลอากาศเอก จรรยา สุนทรทรัพย์ ๕. พลตรี ทวีศักดิ์ ทนภักดี
- ๖. พลเรือเอก ธวัชชัย โทศลนามีน ๗. คุณหญิงนิรมล สุวีริสชัย
- ๘. พลเรือโท พงษ์ พงษ์นามีน ๙. พลเอก ไพบูลย์ ห่องสินหลาก
- ๑๐. พลโท ชิงฮส ไซคินมาย ๑๑. คุณหญิงลักขณา แสงสีเเก

LIRT

๑๓. พลโท เลิศ พึ่งพิงค์ศรี

๑๓. พลโท วัลลภ วัฒนคุณีย์

๑๔. นายวิชัย โกลสารธนจินดา

๑๕. พลตำรวจโท สมควร หริกุล

๑๖. นายสมชัย วุฒิปรีชา

๑๗. นายสุภัทร ลิปศิวัฒน์

๑๘. คุณหญิงสุรียะห์ มณีวัต

๑๙. รองศาสตราจารย์วิชา เชื้อบุญชาติ เลขาธิการคณะกรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการฯ ได้ศึกษาพิจารณาปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรี
เยาวชน และผู้สูงอายุ และการแก้ไขปัญหายาเสพติด รวมถึงความสิ่งที่ส่งมาด้วย โดย
ได้ทำการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลของงานพัฒนาสถาบันครอบครัว เพื่อคุณภาพชีวิต ในประเด็น
ความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสตรี เยาวชน
และผู้สูงอายุ และได้จัดทำเป็นรายงานการศึกษาพิจารณาเรื่องดังกล่าว พร้อมทั้งข้อสังเกต
และข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ

อนึ่ง รายงานของคณะกรรมการฯ ฉบับนี้เป็นการศึกษาพิจารณาต่อจาก
รายงานของคณะกรรมการฯ เรื่องปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรี เยาวชน และ
ผู้สูงอายุและการแก้ไขปัญหายา (ฉบับที่ ๑) ซึ่งที่ประชุมวุฒิสภาได้พิจารณาไปแล้วในการ
ประชุม ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญ ครั้งที่สอง) เป็นพิเศษ วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖
จึงกราบเรียนมาเพื่อให้โปรดนำเสนอที่ประชุมวุฒิสภา เพื่อพิจารณารายงาน
ของคณะกรรมการฯ ต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) มาลี สนิทวงศ์ ณ อยุธยา

(คุณหญิงมาลี สนิทวงศ์ ณ อยุธยา)

ประธานคณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ

วุฒิสภา

รายงานของคณะกรรมการข้าราชการสตีร์ เฮวซัน และผู้สูงอายุ วุฒิสภา การศึกษาพิจารณาปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตีร์ เฮวซัน และผู้สูงอายุ และการแก้ไขปัญหา ฉบับที่ ๒ เกี่ยวกับปัญหาของการพัฒนาสถาบันครอบครัว เพื่อคุณภาพชีวิต ในประเด็นความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม ที่มีผลกระทบต่อสตีร์ เฮวซัน และผู้สูงอายุ

ตามที่ประชุมวุฒิสภาครั้งที่ ๓ (สมัยสามัญ ครั้งที่หนึ่ง) วันศุกร์ที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๕ ได้มอบหมายให้คณะกรรมการข้าราชการสตีร์ เฮวซัน และผู้สูงอายุ วุฒิสภา ทำการศึกษาพิจารณา ปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ~~สตีร์ เฮวซัน และผู้สูงอายุ~~ ~~รวมทั้ง~~ แก้ไขปัญหาโคลอมเบียให้ศึกษาพิจารณาปัญหาดังกล่าวภายในกำหนดเวลา ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่วุฒิสภามอบหมายและให้ดำเนินการลงมติประชุมได้

ในการศึกษาพิจารณาตามญัตติ เรื่อง ขอให้สภามอบหมายให้คณะกรรมการการศึกษาพิจารณาปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตีร์ เฮวซัน และผู้สูงอายุ และการแก้ไขปัญหานั้น คณะกรรมการข้าราชการ ได้ศึกษาพิจารณาปัญหาและการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยได้กำหนดแนวทางการศึกษาพิจารณา และเห็นควรที่จะได้จัดทำรายงานเกี่ยวกับประเด็นความญัตติที่วุฒิสภามอบหมาย เป็นสิ่งส่งมอบด้วยกัน กล่าวคือ

รายงานของคณะกรรมการฯ ฉบับที่ ๑

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตีร์ เฮวซัน และผู้สูงอายุ และการแก้ไขปัญหาในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- ในประเด็นปัญหาของสตีร์ เห็นในเรื่องให้ละเลิกการประกอบอาชีพที่เสื่อมเสีย ให้มีบทบาทในการพัฒนาประเทศ และเป็นกำลังผลิตของประเทศไม่ต้องหว่านชาย
- ในประเด็นปัญหาของเฮวซัน ได้ศึกษาพิจารณาปัญหาของเฮวซันและเด็กตั้งแต่แรกเกิด รวมไปถึงภาวะตั้งแต่ปฏิสนธิในครรภ์มารดา
- ในประเด็นปัญหาของผู้สูงอายุ ได้ศึกษาพิจารณาปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิต เรื่องการให้ความคุ้มครองด้วยวิธีการอันเหมาะสม

LIRT

คณะกรรมการการศึกษาฯ ได้เสนอรายงานดังกล่าวต่อวุฒิสภา ในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๓๓ หรือมีข้อสังเกตทางประการเสนอแนะต่อรัฐบาลเพื่อดำเนินการต่อไป ซึ่งที่ประชุมวุฒิสภาได้มีมติเห็นชอบตามที่เสนอ

รายงานของคณะกรรมการฯ ฉบับที่ ๒

คณะกรรมการการศึกษาฯ ได้พิจารณาเห็นว่า ปัญหาของสมัครก๊ต ของเขาวิชกิต และของผู้สูงอายุก๊ต ล้วนแต่มีความเกี่ยวเนื่องต่อกัน การศึกษาพิจารณาแก้ไขปัญหาของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งย่อมต้องกระทบโยงไขว้ไปถึงกันโดยตลอด ตัวคัด้างเป็นสมาชิกของสถาบันหลักแห่งสังคมสถาบันหนึ่ง นั่นคือ "สถาบันครอบครัว" นอกจากนี้ รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของสถาบันครอบครัว จึงได้กำหนดให้มีวันครอบครัวขึ้น ในวันที่ ๑๕ เมษายน ของทุกปี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน ดังนั้น ในวาระนี้ คณะกรรมการการศึกษาฯ ได้มีมติให้ศึกษาพิจารณาปัญหาของการพัฒนาสถาบันครอบครัว เพื่อคุณภาพชีวิต ในประเด็น ความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ

ในการศึกษาพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องนี้ คณะกรรมการการศึกษาฯ ได้ดำเนินการด้วยความละเอียดรอบคอบ โดยปรากฏผล วัตถุประสงค์การศึกษาพิจารณา และผลการศึกษาพิจารณา พร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ ตามรายงานท้าวนี้ คณะกรรมการการศึกษาฯ จึงขอรายงานต่อวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๓ มาตรา ๑๕๓ และข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๘๑ ดังนี้

การศึกษาค้นคว้า เรื่องอื่นเกี่ยวกับปัญหาของการพัฒนาสถาบันครอบครัว เพื่อคุณภาพชีวิต ในประเด็นที่ได้กล่าวข้างต้น นั้น คณะกรรมการการศึกษาฯ ได้เชิญบุคคล ซึ่งเป็นที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการฯ ร่วมประชุมกับคณะกรรมการการศึกษาฯ ในการพิจารณาค้นคว้าเรื่องต่าง ๆ ตามที่วุฒิสภามอบหมายให้ดำเนินการ ซึ่งที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการฯ ประกอบด้วย

๑. คุณหญิงนิ่มกภา สุประภาตะนันท์	สมาชิกวุฒิสภา
๒. คุณหญิงพิชัย ว่องไพฑูริย์	สมาชิกวุฒิสภา
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทัศนีย์ บุญทอง	สมาชิกวุฒิสภา
๔. ศาสตราจารย์วิษณุ เครืองาม	สมาชิกวุฒิสภา
๕. นายเผ่าเทพ ลูกพานิติเกษตร	สมาชิกวุฒิสภา

๑.๑ ศึกษาพิจารณาข้อมูลจากหนังสือ งานวิจัย เอกสาร กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ คำสั่ง และสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งคำวิจารณ์และการแสดงความคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ ผ่านทางสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านกิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ

๑.๒ ศึกษาพิจารณาข้อมูลและข้อเท็จจริง โดยเชิญผู้เกี่ยวข้องมาถลงข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็น ปะกอบด้วย

กรมสำราญเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

๑. นายระวี หงส์ประภาส รองอธิบดี
๒. นาคพิศาล นาวะวัฒน์ เจ้าหน้าที่การทูต ๗

กรมการพัฒนาศูนย์ชุมชน กระทรวงมหาดไทย

๑. นางบุษงา ชัยรัตน์ รองอธิบดี
๓. นางสาวเดือนเต็มะ สังฆะฤกษ์ ผู้อำนวยการกองพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน

กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย (ส่วนราชการขณะที่ยังคง)

๑. นางสาวกฤษณา สามะพุกี หัวหน้าฝ่ายแผนงานและโครงการ กองสัมพันธ์อาสาสมัคร (ตำแหน่งขณะนั้น)
๒. นางอัมพร นิลคสุทธิ เจ้าหน้าที่กองสัมพันธ์อาสาสมัคร (ตำแหน่งขณะนั้น)

กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

๑. นายเจริญ ปฎิภาณเทวา ผู้อำนวยการสถาบันเวชศาสตร์
ผู้สูงอายุ

LIART

วิทยาลัยเทคโนโลยีอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

๑. รองศาสตราจารย์สุจิตตรา สุภาวน หัวหน้าภาควิชาสังคมวิทยา
และมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักนายกรัฐมนตรียุติธรรม

๑. นายธรรมรักษ์ อาริณิษฐ์ รองเลขาธิการ
๒. ผลการศึกษานิพนธ์

คณะกรรมการนิพนธ์ฯ ขอเสนอรายงานผลการศึกษานิพนธ์หาปัญหาของการพัฒนาสถาบันครอบครัวเพื่อคุณภาพชีวิต ในประเด็นความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจสังคมและสภาพแวดล้อม ที่มีผลกระทบต่อสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ ดังได้กราบเรียนมาแล้วข้างต้น คือ ในการดำเนินการศึกษานิพนธ์หา คณะกรรมการนิพนธ์ฯ กำหนดประเด็นการศึกษาเป็น ๘ ส่วน คือ

- ส่วนที่ ๑ สภาพของสถาบันครอบครัวและปัญหา
- ส่วนที่ ๒ รูปแบบครอบครัวที่มีคุณภาพ
- ส่วนที่ ๓ แนวทางการพัฒนาสถาบันครอบครัวเพื่อคุณภาพชีวิต
- ส่วนที่ ๔ บทสรุป ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ ๑ สภาพของสถาบันครอบครัวและปัญหา

๑. ลักษณะของสถาบันครอบครัว

ถึงแม้สังคมมนุษย์จะมีความแตกต่างกันในด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา สันนิษฐานและวัฒนธรรม แต่ในทุกสังคมที่แตกต่างกันนั้น มีสิ่งหนึ่งที่สภาพเหมือนกัน คือ สถาบันครอบครัว เป็นที่ที่ตระหนักและยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ในบรรดาสถาบันต่าง ๆ ของสังคมครอบครัวเป็นสถาบันสังคม ที่เก่าแก่และสำคัญที่สุด เพราะมันจะเป็นหน่วยแห่งสังคมขนาดเล็กที่สุด แต่ก็ยังเป็นสถาบันพื้นฐานที่มีบทบาทสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด กับมนุษย์ทุกคนในสังคม นับตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งตายจากไป การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ทุกเพศ ทุกวัย จึงควรเริ่มต้นด้วยการพัฒนาสถาบันครอบครัวเป็นลำดับแรก และเป็นหลักใหญ่ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

"ครอบครัว" หมายถึง บุคคลซึ่งอยู่ร่วมกันด้วยความผูกพันทางสายโลหิต การสมรส หรือการรับเอาไว้ ทั้งนี้อาจจะอนุমানแบ่งออกได้เป็นลักษณะต่าง ๆ กัน คือ ครอบครัวพื้นฐานหรือครอบครัวเดี่ยว (elementary or nuclear family) ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ครอบครัวต่อกัน (stem family) หรือครอบครัวขยาย (extended family) อันประกอบด้วย ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ลูก เขย สะใภ้ ญาติพี่น้องอื่น ๆ และ ค้ำมีครอบครัวอันมาอยู่ด้วยก็ เรียกว่า ครอบครัวซับซ้อน (complex family) มีบทบาทหน้าที่ต่อกันเพื่อการอบรม เลี้ยงดู และถ่ายทอดวัฒนธรรม วิถีทางการประพฤติปฏิบัติ ทั้งในฐานะที่เป็นสมาชิกของครอบครัวและสังคม

ในความเข้าใจของคนทั่วไป "ครอบครัว" คือ ผู้ร่วมครัวเรือนเพื่อมีชีวิตรอยู่และการเจริญเติบโตทางร่างกาย เป็นแหล่งหลักที่หล่อหลอมจิตใจ จริยธรรม ความประพฤติ และการปฏิบัติตนของสมาชิกในครอบครัวให้มีลักษณะนิสัยที่งาม

๓. วิวัฒนาการของการก่อตั้งครอบครัวในสังคมไทย

ในอดีต การก่อตั้งครอบครัว เป็นไปตามวัฒนธรรม ประเพณีไทยดั้งเดิม ผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่าย อันได้แก่ฝ่ายชายและฝ่ายหญิง เป็นผู้มีจรรยาคุณสมบัติ ความเหมาะสมของชายหญิงที่จะมาร่วมใช้ชีวิตด้วยกัน ผู้ใหญ่จัดพิธีแต่งงานให้ตามประเพณีนิยม และเรียกชีวิตใหม่ของสหหญิงที่แต่งงานว่า "ตั้งครอบครัว"

การตั้งครอบครัว จึงเริ่มต้นที่บุคคล ๒ คน คือ ชายและหญิง ครอบครัวจะมีสภาพสมบูรณ์เมื่อมีชีวิตใหม่มาเกิดเป็น "ลูก" ครอบครัวจึงเป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่เล็กที่สุดประกอบด้วย ชาย หญิง และเด็ก ทั้งสามชีวิตมีความสัมพันธ์ต่อกันในฐานะพ่อ แม่ และลูกอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน และมีเป็นจำนวนมากที่อิงอาศัยรวมอยู่กับครอบครัวของบิดามารดาของฝ่ายหญิง หรือฝ่ายชาย ที่เรียกว่า วิวาตหมงคล หรือ อาวาตหมงคล ตามลำดับ ได้อาศัยเรือนุ้หลักทางคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม ความประพฤติปฏิบัติของครอบครัวบิดามารดา ผู้เกิดก่อน เป็นแบบอย่างและเป็นบรรทัดฐานแก่ชีวิตต่อไป

ต่อมา การตั้งครอบครัว แปรเปลี่ยนไปจากประเพณีในอดีตมาก แม้ว่าขนบธรรมเนียมประเพณีการก่อตั้งครอบครัวแบบเดิมจะยังคงหลงเหลืออยู่ แต่การที่เด็กทั้งชายและหญิงได้มีโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น และเมื่อเจริญวัยเป็นหนุ่มสาว ได้มีการ

พบปะสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำให้เกิดความใกล้ชิด เห็นใจกัน จึงมีโอกาสและเสรีภาพในการเลือกผู้ครองกันเอง โดยแทบจะไม่ต้องตั้งหาผู้ใหญ่ให้เลือกหาให้ เพียงแค่ปรึกษาและขอให้ผู้ใหญ่จัดพิธีการไว้เท่านั้น ซึ่งกว่านั้น ในปัจจุบันนี้การตั้งครอบครัวในสังคมไทยได้ก้าวล้ำพอไปถึงขั้นที่มีผู้นำมาต่อประเพณีนิยม เชิงแต่เมื่อพลใจกันและกันก็ไปใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน โดยมิได้สนใจแม้แต่การจดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย จึงเกิดสภาวะแปรเปลี่ยนจาก "การแต่งกันก่อน" ไปสู่ "การอยู่ก่อนแต่ง" หรือ "การคบชู้โดยไม่จำเป็นต้องแต่ง" นอกจากนี้ ยังมีกรณี "การแต่งชู้โดยไม่จำเป็นต้องอยู่ร่วมกัน" เพื่อให้ได้รับสิทธิบางประการ การคบชู้โดยไม่จำเป็นต้องแต่งงานกัน เริ่มเป็นที่นิยมกันมากเพื่อที่ว่า หากไม่พอใจกันและกันจะยังสามารถแยกย้ายกันไปได้อย่างง่ายดายตามประเพณีตะวันตก ที่หลังไหลเข้ามา ราชการเดิมนำให้พร้อมทั้งจะวิพากษ์วิจารณ์ที่วิบัติ ทั้งที่ครอบครัว เป็นสถาบันสำคัญของสังคม เพราะมีหน้าที่ที่ถ่ายทอด ชีวิต คุณภาพของชีวิตทางกายและทางจิต คุณค่าของวัฒนธรรม ประเพณีและศีลธรรมอันดี ความประพฤติปฏิบัติ แบบฉบับที่จะเป็นบรรทัดฐานแก่ชีวิตใหม่ซึ่งจะเป็นชนรุ่นต่อไป

๓. สภาพสถาบันครอบครัวไทยในปัจจุบัน

สภาพสถาบันครอบครัวไทยในปัจจุบันได้แปรไปอย่างมาก ตามความเปลี่ยนแปลงของค่านิยมของสังคม ภาวะเศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อม วิวัฒนาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์มากขึ้น ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนแบบของความเป็นอยู่ดั้งเดิม ไปสู่รูปแบบความเป็นอยู่ใหม่ที่มีลักษณะเป็นสากลมากยิ่งขึ้น อันนำไปสู่การย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาและการประกอบอาชีพ

ประเทศต่างๆ ได้มุ่งพัฒนาประเทศเพื่อให้เจริญทัดเทียมนานาชาติของประเทศ ให้ความสำคัญพัฒนาภาคอุตสาหกรรมและการพาณิชย์เป็นหลักใหญ่ เพื่อการเห็นผลกันทางด้านวัตถุ ทำให้เกิดการขยายตัวภาคอุตสาหกรรม เป็นไปอย่างรวดเร็ว ในขณะเดียวกันภาคเกษตรกรรม ซึ่งสมาชิกของภาคนี้เป็นประชากรส่วนใหญ่ของสังคมไทย ไม่ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง เป็นเหตุให้เกิดความแตกต่างอย่างมากระหว่างฐานะของบุคคล ๒ กลุ่ม กลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก แต่มีอำนาจทางเศรษฐกิจ มีสิทธิพลในการกำหนดทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่ง มีคามันเกษตรกรรม การเพาะปลูกไม่คุ้มทุน มีรายได้ต่ำไม่สอดคล้องกับภาวะความเป็นอยู่ ทำให้ต้องตั้งถิ่นที่ทำงานเข้ามาขายแรงงาน

านตัวเมือง ในรูปแบบของ "อุทยานไร้มีด" มีความเป็นอยู่ที่ประทั่งชีวิตวันต่อวัน ไม่อาจสร้างอนาคตได้ทัดเทียมกลุ่มนี้

นอกจากนี้ระบบการศึกษาสมัยใหม่ ตลอดจนค่านิยม และโอกาสที่ดีทางเศรษฐกิจ มีส่วนทำให้เขาชนดั้งเดิกรากบ้านเกิดมาแสวงหาการศึกษาชั้นสูงในเมืองใหญ่ และทำให้ผู้ที่จบการศึกษาแล้วเป็นจำนวนมากนิยมที่จะทำงานประจำอยู่ตามเมือง ซึ่งมีความเป็นอยู่ที่ดีกว่าในชนบทที่ตนเคยเติบโตมา อาจกล่าวได้ว่า ระบบการศึกษาและโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า มีส่วนสนับสนุนให้คนทั้งถิ่นของตนเพิ่มขึ้น

ความจำเป็นในการตั้งถิ่นฐานของสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะผู้ที่เป็นหลักของครอบครัว ส่งผลให้ครอบครัวมีการแบ่งแยก ความสัมพันธ์ดั้งเดิมที่เกาะกลุ่มกัน เห็นขั้วแน่นอน ในรูปแบบของสังคมชนบทเปลี่ยนแปลงไป มีการเปลี่ยนมือของการถือครองที่ดิน ค่านิยมที่สูงเพื่อ ทำให้เกิดหนี้สินพลกพูนขึ้น เห็นการเอาเปรียบซึ่งกันและกันเป็นเรื่องปกติวิสัย สำหรับเมืองใหญ่ ปัญหาการอพยพของผู้คน เพื่อแสวงหาความสะดวกสบายของ ความเจริญสมัยใหม่ ตลอดจนการหางานทำในเมืองรวมทั้งการตั้งถิ่นฐานอื่นเนื่องมาจากการศึกษา ส่งผลให้ตัวเมืองมีการขยายตัวที่รวดเร็ว โครงสร้างของ เมืองแปรเปลี่ยนไปนับแต่ สาธารณูปโภคต่าง ๆ อาทิเช่น การผังเมือง การจราจร ที่อยู่อาศัย และความไม่สมดุลของรายได้ส่งผลไปสู่การเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ปัญหาเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่ต้องนำมาพิจารณาว่าเห็นการขยายใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้สถาบันครอบครัวยังคงเป็นสถาบันหลักของสังคมมีความแข็งแกร่งมีความอบอุ่นเป็นที่ยึดเหนี่ยวซึ่งกันและกันของคนในสังคมได้

เมื่อเวลาล่วงเลยมา จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นแต่ทรัพยากรอันเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตคงอยู่เท่าเดิม บางชนิดลดลงตามลำดับเนื่องจากถูกนำไปใช้ มนุษย์ต้องแข่งขัน สิ่งที่มีอยู่อย่างจำกัด กระแสแห่งวัฒนธรรมดั้งเดิมกำหนดขอบเขตให้มนุษย์มีการแข่งขัน จัดสรรกันด้วยการเอาเนื้อเพื่อนำ ความจนกระทั่งกระแสแห่งความเจริญสมัยใหม่ก็เห็น ความเจริญทางวัตถุเป็นหลัก ย่างเข้ามาในชีวิตและวิถีชีวิตพลอย่างมาตลอดความ เป็นอยู่ดั้งเดิมได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่แห่งวิถีชีวิตมนุษย์ การก้าวสู่วัฒนกรรมสมัยใหม่ที่มีวันจะเข้ามาแทนที่วัฒนธรรมแบบดั้งเดิม ชักนำให้มนุษย์ เปลี่ยนค่านิยม เปลี่ยนความเชื่อถือ ไปในทางนิยมวัตถุยิ่งขึ้น การนิยมทางวัตถุทำให้เกิดค่านิยมแห่งการมีกันได้ การเอาเปรียบ การทำเพื่อตนมากยิ่งขึ้น

วิถีความเจริญแบบใหม่เป็นผลให้ครอบครัวไทยเล็กลง จากครอบครัวใหญ่ อยู่ร่วมกันหลายชั่วอายุคนมาสู่ระบบครอบครัวเดี่ยวที่จำกัดลงเฉพาะ พ่อ แม่ ลูก ความ

ผูกพันกับแคล้วคลาด การมุ่งเน้นความเจริญทางวัตถุที่ก้าวไปเร็วมาจนไม่สามารถปรับ
ตัวใจได้ทันเป็นปัญหาของครอบครัวและสังคมยุคใหม่ ส่งผลให้มนุษย์ผู้มีความเข้มแข็ง
เท่ากันก็จะคงสูญได้และปัญหาทั้งหมดจะทวีความรุนแรงและน่ากลัวยิ่งขึ้น

อาจกล่าวได้ว่าความเจริญสมัยใหม่ได้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างมาก ต่อ
ความเป็นอยู่ของมนุษย์ ตั้งแต่เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม และครอบครัวของมนุษย์
อย่างถึง

๘. ปัญหาของครอบครัวไทยในปัจจุบัน

จากการศึกษาภาวะเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป
ดังกล่าวทำให้รูปแบบ ของสภาพครอบครัวไทยส่วนใหญ่แปรสภาพจากครอบครัวใหญ่ ไปสู่
ครอบครัวเดี่ยว ก่อให้เกิดปัญหานานาประการ ซึ่งอาจสรุปได้ดังนี้

๘.๑ ปัญหาการทิ้งถิ่นฐานไปสู่มืองใหญ่ ซึ่งมีความเจริญกว่า ให้รายได้
และความเป็นอยู่ที่ดีกว่า ไม่ว่าจะเป็นกรณีผู้ที่การศึกษาใหม่จะทำงานประจำตามเมืองใหญ่
หรือภาวะเศรษฐกิจก็ตาม ทำให้สามีหรือภรรยาในชนบท ต้องทิ้งครอบครัว หรือพ่อ แม่
ส่งบุตรสาวหรือบุตรสาว มาหางานทำในเมืองเพื่อให้ส่งร่ำค่าไปจนเงินเหลือครอบครัว แล้ว
ก่อให้เกิดภาวะคว่ำครัวแม่บ่อบอก ขาดความใกล้ชิด ขาดความอบอุ่นทางจิตใจ

๘.๒ ปัญหาผู้สูงอายุ แต่เดิมประชากรชาวไทยส่วนใหญ่ ได้ับการอบรม
สั่งสอนสืบเนื่องมาแต่สมัยโบราณ ให้มีความกตัญญูต่เวที่ต่อบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่
ผู้สูงอายุจึงยังได้รับการดูแลจากลูกหลาน แต่ยุคปัจจุบัน ภาวะเศรษฐกิจบีบบังคับที่ ค่านิยม
ทัศนรุ่นใหม่ต้องก้าวมีความเป็นอยู่อย่างอิสระก็ตี ทำให้สภาพครอบครัวมีขนาดเล็กลง เป็น
ครอบครัวเดี่ยว ลูกหลานในวัยหนุ่มสาวใหม่บางพวกไม่มีความรู้สึกว่ามีภาระผูกพันต่อคนชรา
จึงไม่เอาใจใส่ดูแล รวมทั้งให้ความเคารพนับถือบ้คชอง อาการมีปฏิสัมพันธ์และเรื่อร
จากที่ผู้ชราเรียกว่า มีเพียงแต่จากรุ่นพ่อ แม่เท่านั้น นอกจากนี้ยังไม่มีเข้าใจถึงความต้องการ
ของผู้สูงอายุอีกด้วย ในอนาคตอาจจะเหลือเพียงแต่เพื่อนมีผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งอยู่อย่าง
โดดเดี่ยวขาดคนดูแล

หลายประเทศพยายามแก้ปัญหาเหล่านี้โดยเน้น "บทบาทของครอบครัว" เช่น
ประเทศจีน ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญว่า "เป็นหน้าที่ของบุตรหลานที่จะต้องได้ส่งต่อพ่อแม่ของตน"
ประเทศสวีเดน มีโครงการต่าง ๆ ที่จะรักษาประเพณีและค่านิยมการเคารพ และดูแล

ผู้สูงอายุ มีประเด็นการเฉลิมฉลองทั้งทางศาสนาและวัฒนธรรม ประเทศอินโดนีเซีย จะจัดโครงการที่จะรักษาคุณค่า วัฒนธรรมและวัฒนธรรมของโครงสร้างครอบครัวแบบเดิม โดยเน้นความสำคัญของผู้เฒ่าผู้แก่ เน้นบทบาทของครอบครัวและชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ ประเทศมาเลเซีย รัฐบาลอุทิศการสร้างสถานสงเคราะห์ที่เห็นว่าเป็นตัวทำลายบทบาทของ "ครอบครัว" ในการดูแลผู้สูงอายุที่มีมาแต่เดิม เป็นต้น

๕.๓ ปัญหาประชากร ในครอบครัวปัจจุบันในสมการมีบุตรเพียง ๑ - ๒ คน โดยเฉพาะในกลุ่มประชากรผู้มีรายได้น้อยและมีรายได้น้อยกว่า มีจำนวนไม่น้อยที่นิยมความมีที่วัดลูกอย่างเวิ้งว้าง ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาการลดอัตราการเพิ่มประชากรที่มีคุณภาพให้น้อยลง เพราะอัตราการเพิ่มขึ้นในส่วนใหญ่เกิดจากผู้มีรายได้น้อย เช่น กลุ่มผู้ใช้แรงงานและกลุ่มเกษตรกรที่ยากจน เป็นต้น ดังนั้นในอนาคตจะเกิดปัญหา ในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพอันจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ

๕.๔ ปัญหาเยาวชนและเด็ก ผลกระทบที่ได้รับจากสถานครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไปสู่ครอบครัวเดี่ยว จึงทำให้ไม่มีคนดูแลบุตรช่วงอายุ 1-5 ปีแรก อันเป็นช่วงระยะสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่ครอบครัวควรจะมีบทบาท แต่ไม่สามารถปฏิบัติตามบทบาทนั้นได้ หรือแม้มีบุคลากรวัยวุฒิกัน แต่ภาวะทางเศรษฐกิจที่บีบคั้นมาตราต้องช่วยกันทำงานประกอบอาชีพ ทำให้ขาดเวลาและโอกาสที่จะใกล้ชิดบุตร การอบรมสั่งสอน หล่อหลอมจิตใจบุตรจึงลดน้อยลง

๕.๕ ปัญหาของสังคม การเน้นเรื่องวัตถุเป็นสิ่งสำคัญทำให้เกิดการมองข้ามสิ่งที่เป็นที่สวดที่เพื่อนมควรให้กับลูกคือ ความรัก ความอบอุ่น การมุ่งเร่งรัดให้แก่เด็กทางด้านวัตถุของผู้ใหญ่ให้แก่เด็กโดยไม่คำนึงถึงความพร้อม และความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก ที่ต้องการมีเวลาว่างและได้เล่นตามวัย ทำให้เกิดความบีบคั้นที่สะสมในจิตใจ ทำให้เด็กเกิดอารมณ์คับข้องใจ เศร้าหด วิตกกังวล อันมีผลต่อสุขภาพจิตของเด็กเมื่อโตขึ้น ซึ่งนำไปสู่ปัญหาเด็กและเยาวชน ปัญหาสุขภาพจิตได้ในอนาคต

๕.๖ ปัญหาการแตกแยกในครอบครัว ค่านิยม ในเรื่องการเท่าเทียมกันของหญิงและชาย ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ สังคม และอื่น ๆ อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การอยู่ด้วยกันในครอบครัวที่ปราศจากการประสานความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีสภาพเปราะบางเกิดความแตกแยกในสถาบันครอบครัวง่ายขึ้น และถึงขั้นการหย่าร้างมากขึ้น

๕.๗ ปัญหาอื่น เนื่องมาจากค่านิยมด้านการตั้งครอบครัวในปัจจุบัน ค่านิยมด้านการตั้งครอบครัวในปัจจุบันอาจทำให้เกิดภาวะปัญหาทางสังคมในรูปแบบที่ใหม่และแปลก

ขึ้น เช่นการสมัครแข่งขันกีฬากว่า "การแต่งงานเปิด" หม่อมสาวไม่มีพันธะต่อกัน พฤติกรรม
รักแร้วพิเศษ ผู้บริหารจะสนับสนุนการแต่งงานแบบไม่จดทะเบียนสนับสนุนตามกฎหมาย เพื่อปกป้อง
ทรัพย์สินของตนเอง การมีบุตรโดยจ้างผู้เลี้ยงดูรวมทั้งดูแล สติธิการมีบุตรนอกสมรส และการ
ทอดทิ้งบุตรมากขึ้น

๘.๘ ปัญหาความแตกสลายของระบบครอบครัวดั้งเดิม ทั้งนี้เนื่องจาก
รากฐานวัฒนธรรมชนบทแบบเชื่อมประเพณี ถิ่นดั้งเดิมของไทยที่สอนให้คนไทยมีความ
กตัญญูต่อเจ้าที่ต่อบุคคลในชุมชน ทำให้คนไทยมีความผูกพันทางครอบครัวอย่างแน่นแฟ้น ใน
ปัจจุบันความรู้สึกนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน
เป็นเหตุให้ลูกหลานไม่อาจเลี้ยงดูพ่อแม่ผู้ชราตามได้ อีกทั้งการติดต่อสื่อสารสะดวก
ทำให้ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปมาหาสู่กัน โอกาสที่จะได้พบปะกันของ รวมทั้งการหลงไหล
เข้ามาของวัฒนธรรมประเพณีต่างชาติ ซึ่งผิดแผกจากวัฒนธรรมประเพณีของไทย ทำให้
โครงสร้างและความสัมพันธ์ภายในครอบครัว เกิดการแตกสลายลงทีละน้อยจากรูปแบบ
ครอบครัวที่ประกอบด้วยการศรัทธา ๓ วิส มีการเข้ามาแทนที่ของระบบครอบครัวเดี่ยว

ส่วนที่ ๒ รูปแบบครอบครัวที่มีคุณภาพ

ความสัมพันธ์ของสถาบันครอบครัวในปัจจุบัน ดังที่ได้แยกแยะให้เห็น เป็นปัญหา
สำคัญ ๆ ดังกล่าวแล้วนั้น ได้เป็นผลให้ยอมรับกันมากขึ้นถึงวิถีทางของสังคมครัวเรือนแบบ
ไทย ๆ ซึ่งเดิมทีมีโครงสร้างสัมพันธ์อันลึกซึ้งต่อกัน จึงเห็นได้ว่า รูปแบบอันพึงประสงค์ของ
สถาบันครอบครัวที่เฟื่องฟูพร้อมสมบูรณ์ควรเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณภาพนั้น สมควรจะต้องมี
คุณสมบัติองค์ประกอบพื้นฐานดังนี้ คือ

๑. โครงสร้าง โดยพื้นฐานแล้ว แต่ละครอบครัวควรประกอบด้วยบุคคล ๓-๕

คือ

- ๑.๑ วิญญู์สูงอายุ ได้แก่ ปู่ อ้า ตา ยาย
- ๑.๒ วิญญู์กลางคน ได้แก่ พ่อ แม่ ลูก ป้า น้า อา
- ๑.๓ วิญญู์เด็ก ได้แก่ ลูก หลาน เหลน

สำหรับจำนวนสมาชิกในครอบครัวจะมีลักษณะยึดหยุ่นตามสภาพแวดล้อมของ
แต่ละครอบครัว ซึ่งจะแปรเปลี่ยนไปตามภาวะการเปลี่ยนแปลงอย่างน้อยรูปแบบ
โครงสร้างของครอบครัวควรประกอบด้วยบุคคลต่างวิญญู์อยู่ร่วมกันอย่างมีจรรยาบรรณ

๖. ลักษณะการดำรงชีวิต บุคคลทั้ง ๓ วิชา ในครอบครัวจะมีชีวิตอยู่ร่วมกันอย่าง เป็นปกติสุขได้ แต่ละวิชามีคุณสมบัติ ดังนี้

๖.๑ วิชา อาชีพ บุคคลในวิชานี้ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

๖.๑.๑ เวียนรู้เพื่ออยู่อย่าง ไม่เป็นภาระที่หนักแก่สมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัว

๖.๑.๒ ทำตนให้เป็นประโยชน์บุคคลของครอบครัว

๖.๑.๓ ถ้ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์ การยึดถือศาสนธรรม เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางใจที่มีคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต ตลอดจนวัฒนธรรม จริยธรรม อันดีงาม ให้เป็นคุณประโยชน์แก่สมาชิกในครอบครัว และสังคมท้องถิ่นที่พำนักอยู่เมื่อสุภาพซึ้ง เอื้ออำนวย

๖.๑.๔ ช่วยเหลือการงานภายในครอบครัวตามกำลังความสามารถ

๖.๒ วิชา วัยกลางคน ถือว่าเป็นวิชาหลักของครอบครัว บุคคลในวิชานี้ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

๖.๒.๑ มีสัณฐานภาพการครองชีวิตคู่แบบ “ผู้เฒ่าผู้แก่” ให้เกียรติยกย่อง หันสมหุณา คอรับความดีซึ่งกันและกัน มีความเข้าใจ เห็นใจกัน และให้อภัยกัน

๖.๒.๒ มีมโนธรรม มีอันติธรรมประจำตนเป็นแบบอย่างที่ดี ของลูกหลาน

๖.๒.๓ อยู่ในกรอบธรรมนิยมประเพณี มีคุณธรรม มีเมตตา มีเมตตาจิต มีอาชีพสุจริต มีความซื่อสัตย์ ประหยัดที่เหมาะสม กอบกู้ศรัทธาที่มีค่านิยมที่ดีงาม

๖.๒.๔ มีเวลาร่วมพบปะสังสรรค์ ร่วมกิจกรรมกับสมาชิกในครอบครัว แสดงความมีระเบียบ เคารพกฎเกณฑ์ ตลอดจนกฎระเบียบของสังคมเพื่อสร้างวินัยพื้นฐานเป็นตัวอย่างให้แก่บุคคลในเฮาวิชา

๖.๒.๕ ใช้สติปัญญา่วมกันแก้ไขพหุณพวนปัญหาของครอบครัว วิชาไม่คิดเป็นใหญ่แต่ฝ่ายเดียว

๖.๒.๖ ให้การอบรมบ่มนิสัยเสริมส่งให้ลูกหลานได้ศึกษาวิชาความรู้ให้มากเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยตนเองก็ไม่ละเลยที่จะมีการศึกษาต่อเนื่องกันคิดว่าเพิ่มพูนปัญญาเท่าที่จะทำได้

๖.๒.๗ มีความกตัญญูตต่อบุพการี และผู้พี่พระคุณ ไม่ละเลยทอดทิ้ง

๓.๓.๒ วัยเด็ก จะต้องมีความสัมพันธ์ทางความประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

๓.๓.๑ มีความเคารพบนอบเชื่อฟังผู้ใหญ่ บุพการีตามคำสั่งสอน
ที่ให้เป็นปฏิบัติตนเป็นหน้าที่ มีคุณธรรม

๓.๓.๒ ภาวะตั้งมั่นที่จะศึกษาเล่าเรียนให้สูงส่ง ๆ ที่นไป เพื่อ
อนาคตอันดีงาม

๓.๓.๓ ผู้จัก ที่สติปัญญาโดยตรงเพื่อให้มองเห็นสิ่งที่ควรไม่ควร ไม่
หลงผิดหลงเชื่อฟังงมงายในวัฒนธรรมที่ผิดเพี้ยนไปจากกรรมชาติวิสัยของมนุษย์

๓.๓.๔ ถือถือความารคา ผู้สูงลาภ เป็นแบบฉบับผู้มีพระคุณแห่งการดำรง
ชีวิตโดยที่ไม่ทำตนเป็นคนเกะกะเหรกเกเร

๓.๓.๕ ช่วยเหลือในกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนครอบครัวที่อยู่ในวิสัยที่
จะช่วยเหลือได้

๓.๓.๖ มีความซื่อสัตย์สุจริต หากแยกครอบครัวออกไปก็ควรระลึกรู้
ถึงและหมั่นเชื่อมเสกกันบิดามารดาและผู้สูงอายุในโอกาสสำคัญ ๆ เช่น วันเกิด วันสงกรานต์
วันพ่อ วันแม่ ฯลฯ

๓. ครอบครัวที่มีคุณภาพ ครอบครัวที่ดีมีคุณภาพเนื่องจาก ขึ้นอยู่กับบุคคล
กลางคนเป็นสำคัญ จึงเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลนี้ที่จะช่วยกันดูแลจัดหา
ปัจจัยสนองความต้องการพื้นฐานของสมาชิกในครอบครัว กันได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม
ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ค้ำข้างหลเหมาะสม ค้ำข้างนี้ในปัจจุบันจะช่วยให้ครอบครัวมีชีวิต
ที่มีเสถียรภาพอย่างไรก็ตาม เป็นหน้าที่ของบุคคลอีก ๓ วัช คือ วัยผู้สูงอายุ กับ วัยเด็ก
ที่จะต้องร่วมกันให้ความร่วมมือต่อบุคคลวัยกลางคน โดย รู้จักความพอดี พอดีควร พอเหมาะ
พอเพียง และพอใจ โดยไม่เรียกร้องเกินเลย หนึ่งหนึ่ง แต่ทำตนเป็นสมาชิกที่ดีของ
ครอบครัวและสังคม สร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นในครอบครัวให้ได้ ด้วยมิตรจิตมิตรใจ
เช่นนี้ ความสัมพันธ์ก็จะขยายตัวแผ่แผ่ไปยังครอบครัวอื่นด้วยกลายเป็นความสัมพันธ์ใน
สังคม ความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวก่อให้เกิดครอบครัวที่ดีมีคุณภาพ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นความ
สัมพันธ์ภายในครอบครัว และความสัมพันธ์ต่อสังคม

๓.๑ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ควร มีลักษณะพื้นฐานดังนี้

๓.๑.๑ มีจิตผูกพันเมตตารักใคร่ด้วยความสัมพันธ์อันใกล้ชิด ของ

สมาชิกในครอบครัวทั้ง ๓ วัช

๓.๑.๒ ผู้มีวิชาชีพหรือวิชาชีพที่จำเป็นที่ปรึกษาเป็นที่ชัดเจนหนึ่งว่า พึงฟัง
ทางใจของผู้อยู่ในวิสัยความเข้าใจในปัญหาของความต่างวิสัย

๓.๑.๓ มีความเข้าใจกลึกเข้าใจกัน มีความเคารพซึ่งกัน ช่วยเหลือ
เจือจุนกัน มีความเอื้อเฟื้อต่อกันในหมู่สมาชิกครอบครัว

๓.๑.๔ มีการชื่นชมคุณค่าของสมาชิกในครอบครัว ด้วยการยอมรับ
ความดีซึ่งกันและกัน แสดงออกถึงความพอใจต่อการกระทำของบุคคลอื่นในครอบครัว
ยอมรับคุณค่าของกันและกัน คุณสมบัติดังกล่าวจะเป็นพื้นฐานนำไปสู่ความมั่นคง และสร้าง
ให้เกิดความอบอุ่นขึ้นในครอบครัว

๓.๑.๕ มีเวลาพบปะสังสรรค์ ทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิก ใน
ครอบครัว

๓.๑.๖ มีมนุษยสัมพันธ์ต่อกันเป็นอย่างดี บุคคลกันคล้ายสม่ำเสมอและ
เกินไปโดยยเกิดเมฆ อดใจความไม่ไว้ว่างใจกันให้หมดสิ้นไป ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

๓.๑.๗ มีสติและสามารถเผชิญกับวิกฤตการณ์ ในครอบครัวได้ผลต่างคือ
คุณสมบัติลักษณะจะเป็นเสมือนเกราะที่ช่วยสกัดกั้นและป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นอันอาจ
นำไปสู่ปัญหาสังคมได้

๓.๑.๘ มีคุณธรรม มีศาสนาดีคือ มีความอดทน ให้อภัยซึ่งกันและกัน
รู้จักที่จะช่วยเหลือผู้อื่นในสังคมซึ่งเป็นพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย

๓.๒ ความสัมพันธ์ต่อสังคม ความมีลักษณะพื้นฐานดังนี้

๓.๒.๑ เคารพในกติกา ระเบียบ แบบแผนของสังคม

๓.๒.๒ สร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคมส่วนรวมตามฐานะรูป ตาม
ความเหมาะสมแห่งวัย

๓.๒.๓ มีความปรารถนาดี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ตามสมควร

๓.๒.๔ ไม่ทำตนเป็นคนเห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ เคารพเอาเปรียบผู้อื่น

ส่วนที่ ๓ แนวทางการพัฒนาสถาบันครอบครัวเพื่อคุณภาพชีวิต

ในขณะที่ประเทศไทยได้รับผลสำเร็จอย่างสูงในการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่ก็ยังมี
ปัญหาทางสังคมด้านพัฒนาจิตใจ และสถาบันครอบครัว ผลจากการลดอัตราการเพิ่มประชากร
และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการประกอบอาชีพ ตลอดจนวัฒนธรรมและชนบทวัฒนธรรม

ประเภทที่ต่าง ๆ ๗ บูลและเสนาไปมาก ทำให้ลักษณะของครอบครัวที่คูกู้ร่วมกันหลายชั่วอายุคน เริ่มเสื่อมคลาย เกิดครอบครัวในลักษณะครอบครัวเดี่ยวหลายลักษณะ เช่น ครีวเรือนในชนบทที่หัวหน้าครอบครัวอพยพไปทำงานภาคในเมืองทิ้งผู้สูงอายุ และเด็กไว้ข้างหลัง ครีวเรือนในเมืองซึ่งมีหัวหน้าครอบครัวเพียงคนเดียว โดยคู่สมรสตายหรือหย่าร้าง หรือแยกกันอยู่มีสัดส่วนสูงขึ้นด้วย โดยเฉพาะครีวเรือนซึ่งมีหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้หญิงไว้คู่ ทำให้ระบบความมั่นคงทางสังคมของสถาบันครอบครัวซึ่งเคยมีมาแต่เดิมต้องเปลี่ยนไปก่อให้เกิดปัญหาขาดความอบอุ่นในครอบครัว การดูแลเด็กและผู้สูงอายุ และจะนำไปสู่ความอ่อนแอทางสังคมในด้านต่าง ๆ ในที่สุด การพัฒนาสถาบันครอบครัวให้เข้มแข็ง มีแนว สันนุง จึงมีความสำคัญซึ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาสังคมของชาติ ทางแก้ไขปัญหาคือตรงที่สุดคือการพัฒนาคนให้มีความสามารถในการรับและแก้ปัญหาที่เป็นอยู่ การพัฒนาคนเพื่อให้ความเท่ากันต่อควรรับและสามารถปรับรูปแบบของความสำเร็จตามสมัยให้เข้ากันและกลมกลืนกับวัฒนธรรมเดิมที่ป่ออำมายไว้สร้างสงมา จึงเป็นเป้าหมายสำคัญ และนี่เป็นปัจจัยสำคัญซึ่งการปรับปรุงสังคม เพื่อให้สามารถรับความสำเร็จสมัยใหม่ด้วยความฉลาดและเท่ากันต่อเหตุการณ์ เพื่อมิให้ความเจริญสมัยใหม่มีความขัดแย้งกับวัฒนธรรมดั้งเดิมที่มีอยู่ สันนุง เป็นผลให้เกิดการทำลายวัฒนธรรมดั้งเดิม และเป็นผลให้มนุษย์มีคุณภาพชีวิตที่ต่ำลงจากเดิม

จุดมุ่งหมายของการพัฒนาคนดังกล่าว ศักมจะต่อเนื่องมาถึงการพลิกฟื้นระบบครอบครัวดั้งเดิมที่มีความพัฒนาให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยมีแนวทางการพัฒนาสถาบันครอบครัวเพื่อคุณภาพชีวิตดังนี้

๑. เสริมสร้างความปลอดภัยและความมั่นคงของสถาบันครอบครัว เช่น
 - ๑.๑ สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำ ในเรื่องชีวิตการครองเรือนการวางแผนครอบครัว การแก้ไขปัญหาวีรคู้ อาชีพการงาน และการให้คำแนะนำด้านกฎหมาย โดยสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาให้กว้างขวางทั้งของภาครัฐและเอกชน
 - ๑.๒ พัฒนาขีดความสามารถในการประกอบอาชีพ และส่งเสริมด้านการฝึกอาชีพแก่ครอบครัวที่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ ตลอดจนให้กาช่วยเหลือด้านเงินทุนกู้ยืมแก่หัวหน้าครัวเรือนไว้คู่ที่ประสบปัญหา พร้อมทั้งปลูกฝังให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และรู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด

๑.๓ ส่งเสริมให้บิดามารดาสนใจศึกษาหาความรู้ และทำความเข้าใจ ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ในเรื่องของโภชนาการของเด็กและจิตวิทยาของเด็กจากสื่อต่าง ๆ รวมทั้งกระตุ้นให้บิดามารดาพัฒนาทักษะทางปัญญา อารมณ์และสังคมของบุตรให้สอดคล้องกับวัย โดยมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด

๑.๔ เสนอข้ออ้างต้องขอให้ชายและหญิงมีความสำนึกในความเป็นพ่อและแม่และมีบทบาทความรับผิดชอบร่วมกันในการสร้างความรักและความอบอุ่นในครอบครัว

๓. ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญและร่วมมือกัน เพื่อให้ครอบครัวมีบทบาท สำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม เช่น

๓.๑ สนับสนุนให้มีการร่วมมือและประสานงานระหว่างโรงเรียน และ ครอบครัว เพื่อให้สามารถรับรู้ถึงพัฒนาการและสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็ก อย่างใกล้ชิด

๓.๒ สนับสนุนให้ชุมชน และองค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการ ส่งเคราะห์ช่วยเหลือหัวหน้าครัวเรือนไร้คู่และสมาชิกในครอบครัวที่ประสบปัญหา

๓.๓ ส่งเสริมให้หน่วยงานภาคเอกชน กลุ่มอาสาสมัคร มูลนิธิ ฯลฯ จัด กิจกรรมที่เกี่ยวกับความสำคัญ และความผูกพันของสถาบันครอบครัวให้กว้างขวางแพร่หลาย ทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค

๓.๔ สนับสนุนการจัดทำสื่อต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่สาระสำคัญความรู้เกี่ยวกับ ครอบครัวและความรับผิดชอบที่มีต่อครอบครัว

๓. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาทางด้านการศึกษา การจะทำให้สถาบันครอบครัว เป็นครอบครัวที่สมบูรณ์ สตรี เยาวชน เด็ก และผู้สูงอายุ ตลอดจนบุรุษ ต่างก็เป็น องค์ประกอบอันสำคัญซึ่งจะทำให้ครอบครัวเกิดความรัก ความอบอุ่น ความสมบูรณ์ และ มีความมั่นคง เป็นครอบครัวที่มีคุณภาพ ซึ่งการศึกษาจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญด้วยเช่นกัน ที่จะทำให้บุคคลดังกล่าวเหล่านี้เข้าใจภาระหน้าที่ เข้าใจความรู้สึกที่พึงมีต่อกันและกันแล้ว นำไปปฏิบัติ การพัฒนาทางด้านการศึกษา กระทำได้ ดังนี้

๓.๑ เร่งรัดให้การศึกษาสำหรับมารดา เป็นส่วนสำคัญในการศึกษาภาค บังคับสตรีทุกคนควรได้รับการศึกษาอย่างน้อยในเรื่องของการทำนบบำรุงทารก ตั้งแต่ เริ่มมีครรภ์ การเลี้ยงดูเด็กให้มีสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตดี

๓.๑ ให้การศึกษานานาชาติสำหรับครอบครัว - ให้ทุกคนในครอบครัวรู้จักสิทธิ และ
หน้าที่ที่จะพึงปฏิบัติต่อกัน เพื่อให้ครอบครัวอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข ซึ่งอาจจะรวมไปถึง
สิทธิและหน้าที่ อันพึงมีต่อประเทศชาติ และสังคมส่วนรวมด้วย และให้ตระหนักว่าก่อนจะมี
"สิทธิ" ย่อมต้องมี "หน้าที่" และเมื่อปรารถนาจะมี "สิทธิ" มากขึ้นเพียงไร ควรจะต้อง
คำนึงถึง "หน้าที่" อันพึงปฏิบัติมากขึ้นเพียงนั้น

๓.๓ จัดการศึกษาสำหรับบิดา มารดา การศึกษาส่วนนี้หมายถึง การรู้จัก
ใช้กฎหมาย การข้ามพ้นอุปสรรคในการเรียนของบุตร ทิดา และใช้เวลากับครอบครัวให้มากขึ้น

๓.๔ ให้การศึกษาและสร้างความสำนึกสำหรับนั้ปกครอง ของเด็กที่
ครอบครัวข้ามศกกันอยู่ ในเรื่องการทำหน้าที่แทนพ่อแม่ ให้ความอบอุ่นทางจิตใจ เป็นกา
รสร้างสิ่งยึดเหนี่ยวให้กับเด็กในส่วนที่ขาดไป

๓.๕ ส่งเสริมให้จัดการศึกษาและพัฒนาการเรียน โดยเฉพาะเรื่องสถาบัน
ครอบครัว โดยยึดถือคุณธรรมและคุณลักษณะของครอบครัวไทยเป็นแนวแบบโดยจัดหลักสูตร
สำหรับครอบครัวศึกษาที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนแต่ละระดับ โดยในระดับก่อนประถมศึกษา
และประถมศึกษา อาจจะมีจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความตระหนัก และความสำคัญของ
ครอบครัว และความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว เพื่อชี้ให้เห็นแบบอย่างของครอบครัว
ที่สมบูรณ์ดีแล้ว และจะมีหลัง ไปจนกระทั่งถึงระดับการศึกษาที่สูงขึ้นไป อาจจะมีกิจกรรม
เกี่ยวกับบทบาทของผู้ที่เป็น พ่อ-แม่ การเตรียมตัวก่อนมีครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู
เด็ก เป็นต้น หรือได้เปรียบของสถาบันการศึกษาที่สำคัญคือ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
และกิจกรรมนอกหลักสูตรต่าง ๆ ที่สามารถสอดแทรกเนื้อหาอันถึง "ครอบครัวศึกษา" ได้
ในทุกระดับการศึกษา

๓.๖ สนับสนุนให้หน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับประชาชน อาทิ กระทรวง
ศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงานและสวัสดิการ
สังคม ฯลฯ จัดการให้การศึกษารอบรมเป็นหลักสูตรระยะสั้นหรือประชาสัมพันธ์เรื่องสถาบัน
ครอบครัวโดยสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ และความสำคัญ
ซึ่งกันและกัน

๓.๗ ส่งเสริมให้บุคคลในครอบครัวได้พัฒนาตนเอง
เพื่อให้เป็นไปตามรูปแบบของครอบครัวที่มีคุณภาพ บุคคลในครอบครัว
ทุกคนและทุกวัยจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองตลอดเวลา โดยเฉพาะ พ่อแม่ ถือเป็นหัวเชื่อมที่มี

บทบาทสำคัญที่สุดในการขัดเกลาบุตรทางสังคมมนุษย์ แม้ว่าจะมีกลุ่มหรือสถาบันทางสังคมอื่น ๆ เป็นตัวแทนในการขัดเกลา เช่นกลุ่มที่โรงเรียนและที่ทำงาน สถาบันทางศาสนา หรือสื่อมวลชนแล้วก็ตาม ปรากฏว่าที่สำคัญอยู่ที่ครอบครัว การอบรมในเบื้องต้นด้วยความรักฉีฉาบและผูกพันอย่างลึกซึ้ง มีอิทธิพลต่อคุณธรรม กิริยาปฏิบัติ และแบบแผนของพฤติกรรมของเด็กเป็นอย่างยิ่ง ประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาคือ บทบาทของพ่อแม่ในการขัดเกลาทางสังคม เพื่อพัฒนาสถาบันครอบครัว

๕.๑ บทบาทของพ่อแม่ ในการอบรมบุตรมี ๒ วิธี คือ

๕.๑.๑ ทางตรง ด้วยการอบรมสั่งสอนต่างแจ่มแจ้ง ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ อะไรผิด อะไรถูก อะไรชั่ว อะไรดี อะไรเหมาะ และไม่เหมาะ เป็นต้นซึ่งให้ผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพมาก เนื่องจากมีการชี้ทางและแนะแนวทางในการปฏิบัติแก่บุคคลอย่างจริงจังและเจตนา เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถวางตัวได้อย่างถูกต้องเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์

๕.๑.๒ ทางอ้อม ด้วยการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี หรือสร้างกิจกรรมให้เด็กปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ และซึมซาบไปโดยจิตใจ และใช้ เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตต่อไป

๕.๒ วิธีที่จำเป็นต่อการขัดเกลาทางสังคม

๕.๒.๑ การขัดเกลาในระยะที่ยังเป็นเด็ก เป็นช่วงที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กมากที่สุด ซึ่งเป็นเรื่องของพ่อแม่และผู้ปกครอง โดยเฉพาะการเอาใจใส่ ความต้องการที่จำเป็นพื้นฐานคือ อาหารที่มีคุณภาพครบถ้วน การเอาใจใส่นี้ไม่ใช่ไปตามระยะเวลาของการเจริญเติบโต ในระยะที่เป็นทารก เด็กมักจะต้องการตอบสนองในเรื่องอาหาร ต้องการการดูแลและต้องการความรักความอบอุ่น แต่เมื่อโตขึ้นเด็กจะมีความรู้สึกออกวิญญูความรัก ความเกลียด ความพอใจ ไม่พอใจ ผู้ใหญ่จึงต้องเปลี่ยนการให้ตามความต้องการทางกายมาเป็นการให้ทางใจโดยการอบรม ให้รู้จักการควบคุมอารมณ์ หัดให้เด็กช่วยตัวเอง หัดตนเอง และรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

พ่อแม่เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดเด็กที่สุด ถ้าพ่อแม่ดี เด็กก็จะเติบโตตามแบบฉบับที่ดีเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันข้างหน้า ส่วนสุขภาพจิตของเด็กจะดีหรือเลวก็มาจากพ่อแม่ ฉะนั้น พ่อแม่จะต้องเสริมสร้างสุขภาพทางกายและใจให้แก่เด็ก อารมณ์ที่ปลูกฝังลงไปในชีวิตเด็กนั้นส่วนหนึ่ง ย่อมอยู่ภายใต้อิทธิพลของอารมณ์ของบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะด้านคุณธรรม กิริยาปฏิบัติ

๘.๓.๓ การวัดเวลาในระลอกที่เป็นวัยรุ่น วัยรุ่นเป็นวัยที่ได้ผ่านการอบรม มาจากพลกึ่งรัฐและก้าวใจกฎเกณฑ์ของสังคม ทั้งการอบรมสั่งสอนก็จะได้จากครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน เป็นต้น

สิ่งสำคัญที่สุด คือ การที่ครอบครัวและสังคมยอมรับว่า ตัวเขาได้ผ่านระลอก วัยเด็กมาแล้วและกำลังก้าวสู่วัยผู้ใหญ่ ยอมรับความคิดเห็นของเขา ให้เขามีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ เขาต้องการให้พ่อแม่มีความเข้าใจและเชื่อมั่นว่าเขามีความสามารถจะทำอะไรก็ได้

ในระลอกนั้นเด็กจะสนใจและต้องการเป็นเพื่อนกับเพศตรงข้ามถ้าเด็กได้รับการ ความอบอุ่นจากพ่อแม่เพียงพอ เด็กจะสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพื่อนต่างเพศได้

๕. ส่งเสริมสถาบันศาสนาให้มีบทบาทในการสร้างคุณธรรม สัจธรรม จริยธรรม ที่ดีให้แก่ครอบครัว

โดยที่ทุกศาสนามีคำสอนให้คนประพฤติดี เอื้อเฟื้อกัน เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ดังนั้น สถาบันศาสนาจึงมีส่วนสำคัญซึ่งจะช่วยพัฒนาสถาบันครอบครัวให้มีความ มั่นคง การส่งเสริมสถาบันศาสนาแล้ววัตถุประสงค์ดังกล่าวกระทำได้อย่างกว้างขวาง เช่น

๕.๑ สนับสนุนให้มีการร่วมมือ และประสานงานกันและสร้างใกล้ชิดระหว่าง สถาบันศาสนากับสถาบันครอบครัว

๕.๒ สนับสนุนให้มีการประกอบพิธีทางศาสนาตามประเพณีนิยม

๕.๓ สอดแทรกคำสอนทางศาสนา ไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ อย่างกว้างขวาง ทั้งในและนอกระบบโรงเรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

๕.๔ สนับสนุนให้สถาบันศาสนา มีส่วนร่วมที่สำคัญในการส่งเสริมผู้ประกอบ คุณงามความดี ด้วยการยกย่อง เชิดชู ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นแบบฉบับที่ดีในสังคม

๕.๕ ใช้สื่อมวลชนทุกแขนง เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ ต่าง ๆ ดำเนินการเผยแพร่และสอดแทรกคำสอนของสถาบันศาสนาอย่าง เป็นระบบและใน ทุกโอกาสที่สามารถจะดำเนินการได้

๖. ส่งเสริมการพัฒนาสถาบันครอบครัวให้มั่นคง ด้วยการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติและมาตรการทางนิติบัญญัติ เช่น กำหนดเป้าหมายการส่งเสริมการพัฒนา ระบบครอบครัวไว้ในแผนพัฒนา ฉบับต่อไปอย่างเด่นชัด สำหรับมาตรการทางนิติบัญญัตินั้น

สมควรจะได้พิจารณาแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันครอบครัว เช่น การส่งเสริมสิทธิและสถานภาพของสตรี ในการที่ก่อให้เกิดความมั่นคงในครอบครัว การารจัดการปัญหาการทารุณกรรมแก่หญิงและเด็ก รวมทั้งการปฏิบัติที่เสื่อมเสียศีลธรรมในครอบครัว

ส่วนที่ ๕ บทสรุป ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกฤษฎีกา

บทสรุป

คณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ศึกษาพิจารณาปัญหาของการพัฒนาสถาบันครอบครัว เพื่อคุณภาพชีวิต ในประเด็นความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม ที่มีผลกระทบต่อสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ โศกได้เชิญผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้ชำนาญการด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงและรายละเอียด รวมทั้งได้ศึกษาจากข้อมูลทางวิชาการ ทิศนะที่แสดงออกคือ ที่ประชุมทางวิชาการ ข้อมูลข่าวสารการเงิน ข้อสังเกตของนักกฎหมาย ผู้ชำนาญการด้านแรงงาน ผู้มีบทบาททางกิจการสังคมสงเคราะห์ นักเศรษฐศาสตร์ ผู้ชำนาญการด้านสตรี และผู้สูงอายุ และจากการประชุมเสวนาของกลุ่มองค์กรเอกชน วิชาการสังคมวิทยา ประมวลได้ว่า

ทางด้านเศรษฐกิจ ประเทศไทยได้มีการพัฒนาต่อเนื่องมาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ - ๖ และขณะนี้อยู่ในช่วงต้นของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๗ ในระยะแรกเมื่อเริ่มแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑ และฉบับที่ ๒ ได้เห็นหนักด้านวัตถุเป็นหลัก จึงใช้คำว่า "แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ" เท่านั้น เพราะในขณะนั้นประเทศไทยมีความสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติอย่างมาก แต่ยากไร้ทางวัตถุไม่มีรายได้จะพัฒนาประเทศเพียงพอ ต่อมาได้เริ่มให้ความสนใจเรื่องสังคม จึงได้เพิ่มการพัฒนาสังคมด้วย เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โศกเริ่มแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๓ เป็นต้นมา เพื่อลดช่องว่างทางเศรษฐกิจและสังคม และพิจารณาว่าประชาชนเป็นผู้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างตัว แต่มีอัตราการเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งทำให้เป็น "ตัวหาร" ที่เพิ่มขึ้นจึงเกิดนโยบายด้านประชากรขึ้นเป็นครั้งแรก ให้มีการปรับปรุงคุณภาพประชากรและตั้งเป้าหมายลดอัตราการเพิ่มของ "ตัวหาร" ให้เหลือน้อยลง โดยการวางแผนคัดลดอัตราการเพิ่มประชากรอย่างต่อเนื่อง และ

สามารถลดต้นทุนการเพิ่มจรักรหัส ๓.๓ ลงมาเหลือร้อยละ ๑.๕ ถือเป็น การปฏิวัติ ประชากรที่ประสบความสำเร็จ การพัฒนาเศรษฐกิจในภาคอุตสาหกรรมก็ประสบความสำเร็จ สำเร็จอย่างมากรเช่นกัน ความสำเร็จ ๒ ประการนี้ ได้เปลี่ยนโครงสร้างประชากรไทย และโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากประเทศที่มีรายได้ส่วนใหญ่ จากภาคเกษตรกรรมมาเป็น ประเทศที่มีรายได้ส่วนใหญ่จากภาคอุตสาหกรรม การนี้ทำให้ประเทศไทยมีความแตกต่างกับ อสังขามากมายของรายได้ระหว่างกลุ่มคนอายุที่ต่ำกับกลุ่มคนวัยที่ต่ำ ดังข้อมูลในแผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ.๒๕๓๕ - ๒๕๓๙) กล่าวไว้ว่า

"ความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างกลุ่มครัวเรือนระดับต่าง ๆ ตลอดทั้งชนบท กับเมืองที่มีมากขึ้นอย่างน่าเป็นห่วง ดังจะเห็นได้จากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและ สังคมของครัวเรือน โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูงหรือ กลุ่ม คนวัยที่ต่ำ ๓๐ เปอร์เซ็นต์แรก มีสัดส่วนของรายได้ต่อรายได้ของคนทั้งประเทศเพิ่มจาก ร้อยละ ๕๙.๓ ในปี ๒๕๑๘/๒๕๑๙ เป็นร้อยละ ๘๔.๙ ในปี ๒๕๓๐/๒๕๓๑ ในขณะที่กลุ่ม คนอายุกลุ่มที่ต่ำของประเทศ ๓๐ เปอร์เซ็นต์หลังมีสัดส่วนของรายได้ลดลงจากร้อยละ ๒.๑ เหลือเพียงร้อยละ ๘.๕ ในช่วงเวลาเดียวกัน"

ทางด้านสังคม การพัฒนาทางเศรษฐกิจส่งผลกระทบถึงสังคมอย่าง ไม่เคย ปรากฏมาก่อน ยิ่งมีขนาดยิ่งเกิดช่องว่างของรายได้ คนรวยมั่งคั่งยิ่งขึ้น แต่คนจนมีรายได้อ เพิ่มขึ้นอัตราไม่ทันคนรวย การที่ประเทศมีเศรษฐกิจดีขึ้นคืออย่างมากมายนั้นเนื่องจากค่า แรงงานถูกและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างสมบูรณ์ แต่เดิมมาใช้ทรัพยากรโดยมุ่งรายได้ทาง เศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ ไม่มีแผนระดับชาติเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากร เกิดปัญหาความม ายอย่างมากมาย คนงานที่รายไม่ทันคนรวยต้องทวนขวายหาเงินด้วยอาชีพ วิธีการต่าง ๆ แม้จะเป็นการขายศักดิ์ศรีของคนเอง ดังปรากฏอยู่ในส่วนที่ ๑ และส่วนที่ ๒ ของรายงาน คณะกรรมการฯ ฉบับนี้ ในที่สุดรัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาทางสังคม และปัญหาเกี่ยวกับ เด็กและเยาวชนว่าเป็นผลมาจากความล้มเหลวของสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันพื้นฐาน ที่มีบทบาทสัมพันธ์กับมนุษย์ทุกคนในสังคม และการทำงานมาหลายทศวรรษ ความล้มเหลว ของสถาบันครอบครัวจะฉุดรั้งทุกสิ่งทุกอย่างที่ถือเป็นความสำเร็จในปัจจุบัน ให้สลายลง ไปได้

ทางคำนำสภากาเวอล้อม คุณลักษณะของประเทศไทยที่ควรสร้างชาติสร้างถิ่น เป็นสภากาเวอล้อมเบื้องแรกที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อพฤติกรรมของคนในประเทศไทย และเป็นที่มาแห่งลักษณะเฉพาะของคนในชาติอันได้แก่ ความเป็นคนขี้สงขม ลาภีของคน นิสัยของคน และการแสดงออกของคน สภากาเวอล้อมที่ควรมาสร้างไว้เป็นเบื้องแรกนี้ มนุษย์ได้เข้ามาใช้แปรสภาพไปเรื่อย ๆ ทำให้เกิดสภาพแวดล้อมใหม่ตามการพัฒนา แต่แปรสภาพจากความเชื่องที่แวดล้อมไว้เป็นชีเมนต์ที่สูงเสียดฟ้าหรือบลิ้นไว้ สภากาเวอล้อมที่แปรเปลี่ยนไปทางวัตถุมีอิทธิพลเปลี่ยน-จิตใจของคนและสถาบันครอบครัว หากตั้ง "คน" ไว้เป็นศูนย์กลางกล่าวนั้น "ครอบครัว" โดยมิใช่สภาพแวดล้อมภายนอกเป็นอื่น ๆ ตามความเจริญพัฒนาทางเศรษฐกิจ และผงเกาะทบทางสังคม "คน" จะลลกลอยู่ในวงล้อมของสภาพแวดล้อมที่บนพื้นไว้ให้เกิดพฤติกรรมที่ผิดแปลกไปตามความเปลี่ยนแปลงแปรของสภาพแวดล้อม การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมจะตั้งตั้งมีศูนย์กลางไว้บนธรรมสำนึกว่า การพัฒนาอื่น ๆ จะตั้งตั้งเสริมไว้ที่ "ครอบครัว" มีแรง และ "คน" ที่อยู่ที่ศูนย์กลางสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เป็นหน่วยที่พึ่งตนเองได้

แนวทางทางพัฒนาสถาบันครอบครัวเพื่อคุณภาพชีวิต ได้แสดงไว้ในส่วนที่ ๓ ของรายงานของคณะกรรมการฯ แล้ว

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ

๑. ครอบครัว

ครอบครัวมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการดำรงอยู่ของสังคมอันตั้งงาม รายงานการวิจัยเป็นจำนวนมาก ซึ่งชี้ให้เห็นว่าปัญหาสังคมเกี่ยวกับสตรี เด็กและเยาวชน เป็นผลมาจากความล้มเหลวของสถาบันครอบครัว จึงจำเป็นที่ทุกฝ่ายจะได้ร่วมมือกันเสริมสร้างครอบครัวให้เกิดความอบอุ่นและมีแรง ดังนั้น รัฐจึงควรสนับสนุนให้โรงเรียน ชุมชน หน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน องค์การเอกชน กลุ่มอาสาสมัครและมูลนิธิ ฯลฯ ตระหนักในความสำคัญและมีพันธะที่ต่อสถาบันครอบครัว มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางจริงจัง และต่อเนื่อง

๒. การศึกษา

บทบาททางด้านการศึกษาคู่ทุกคนในครอบครัว โดยเฉพาะ เด็กและเยาวชน ในการพัฒนาสำนึก การยึดหลักคุณธรรมและคุณลักษณะของครอบครัวไทย นั้น เป็นความ

จำเป็นที่ทุกหน่วยงานของรัฐต้องจัดระบบการเรียนการสอนในหลักสูตร... จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรที่สามารถสอดคล้องกับเนื้อหาของ "ครอบครัวศึกษา" ในทุกระดับการศึกษาให้กว้างขวาง

๓. พัฒนาบุคลากรในครอบครัว

เด็กที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในวันข้างหน้า จำเป็นจะต้องพัฒนาตนเองตลอดเวลาดังทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งสถาบันครอบครัวมีบทบาทที่สำคัญยิ่ง ดังนั้นรัฐจะต้องส่งเสริมให้ครอบครัวมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี โดยเฉพาะการพัฒนาตนเองให้เป็นแบบฉบับที่ดี เพื่อถ่ายทอดไปสู่ลูก

๔. เพิ่มทั้งคุณภาพและทักษะ

ในขณะที่รัฐบาลตั้งเป้าหมายการพัฒนา ให้ลดการเพิ่มของประชากรตลอดจากร้อยละ ๑.๘ เป็นร้อยละ ๑.๒ เป็นการคำนึงแต่เพียงด้านปริมาณโดยส่วนรวม มิได้คำนึงถึงคุณภาพของประชากรในส่วนที่เพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรของทั้งประเทศที่เพิ่มแล้ว แร่งงานที่มีคุณภาพจะเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่ไม่สมดุลกัน อาจถึงขั้นที่ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ขาดแรงงานที่มีคุณภาพ จุดนี้เป็นจุดกำหนดความเป็นความตายของประเทศไทยในอนาคต ดังนั้นรัฐจึงควรถ้าหนดมาตรการวางแผนครอบครัวในการลดอัตราการเพิ่มประชากรแต่ละกลุ่มอาชีพและทุกระดับฐานะอย่างทั่วถึงและเป็นระบบโดยคำนึงถึงการพัฒนาคนให้ เป็นจุดศูนย์กลาง เพิ่มทั้งคุณภาพและทักษะของคนให้สูงขึ้นทุกชั้น เป้าหมายที่จะต้องพัฒนาอย่างจริงจัง ไม่ว่าจะ เป็นสมาชิกระดับใดในครอบครัวโครงสร้างของประชากรที่เพิ่มขึ้นจะต้องให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับแผนการพัฒนาประเทศ

๕. พัฒนารวมส่วน

การพัฒนาทวีชนกรรมเขต ต้องเน้นที่กลุ่มครอบครัวที่ต้อดูโอกาสดำเนินการคือต่ำกว่าทางเศรษฐกิจ ทางการศึกษา หรือทางสังคม งบประมาณของประเทศควรมุ่งไปสนับสนุนเหล่านี้ในอัตราส่วนที่มากขึ้น จึงจะสามารถกระจายการพัฒนาและกระจายรายได้ไปสู่ชนบทได้สัมฤทธิ์ผล เป็นการแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น แรงงานทั้งถิ่น ครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยวหรือครอบครัวแตกร้าง ฯลฯ การพัฒนาทวีชนกรรมเขตต้องเป็นการพัฒนารวมส่วน

LIART

มิใช่แยกส่วน กล่าวคือ มิใช่พัฒนาเฉพาะหญิงหรือชาย พ่อหรือแม่ เด็ก เยาวชน หรือผู้สูงอายุ กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จะต้องพัฒนาทุกกลุ่มพร้อมกันไปทั้งในสังคมชนบท และสังคมเมือง และจะต้องเป็นแผนพัฒนาของทุกฝ่ายอันเกื้อหนุนกัน

๖. สถาบันศาสนา

สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน คฤหกรรม ศีลธรรม และจริยธรรมกลับตั้งงาม ไร้เดียงสา ดังนั้นจึงจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันศาสนาจะต้องเข้าไปมีบทบาทในด้านการศึกษา คฤหกรรม ศีลธรรม และจริยธรรมดังกล่าวให้มากขึ้น อย่างผลึกแข็งและเป็นระบบ โดยรัฐคว่าให้การสนับสนุนและส่งเสริมอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งให้สื่อมวลชนทุกแขนงร่วมมือกันเป็นประโยชน์อย่างกว้างขวาง

๗. เอกภพจิตวิวัฒน์ไทย

ระบบครอบครัวไทยในอดีต มีคุณลักษณะที่เด่นเป็นที่ยอมรับของสังคมชาติตะวันตกมาช้านาน ลักษณะอันเกี่ยวพันกันอย่างอบอุ่นใกล้ชิดมีความผูกพัน เกื้อหนุนกันทั้งพ่อ แม่ ลูก และปู่ย่าตายาย ผู้ซึ่งอาจได้รับความเคารพนับถือในลักษณะ "ปู่ย่าแบบคุณ" ผู้ก่อนกว่า มีความนอบน้อมถ่อมตน มีความกตัญญู งามที่ต่อบุพการีและมีพระคุณ ดังนั้นรัฐควรส่งเสริมให้คุณลักษณะเด่นของระบบครอบครัวไทยดังกล่าวคงอยู่ต่อไป โดยการปลูกจิตสำนึกให้สังคมไทยเกิดความภาคภูมิใจในระบบครอบครัวไทย อันเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ มิให้วัฒนธรรมประเพณีของชาติอันนำมาซึ่งอิทธิพลตกที่

๘. องค์การสหประชาชาติ

องค์การสหประชาชาติได้มีมติที่ ๘๘/๖๓ เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๘๔ กำหนดให้ปี ค.ศ. ๑๙๘๕ เป็น ปีครอบครัวสากล - The International Year of the Family (IYF) โดยมีหลักการว่า ครอบครัวคือหน่วยฐานของสังคม สมควรได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือ เพื่อให้สามารถทำหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมได้โดยสมบูรณ์ และดำเนินตามวัตถุประสงค์ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ประเทศไทยในฐานะสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ควรส่งเสริมทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ให้สนใจความสำคัญต่องานครอบครัว เพิ่มพูนความเข้าใจต่อ

ภารกิจและปัญหา ส่งเสริมความรู้ทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัวและสมาชิกในครอบครัว ให้มีจุดสนใจรวมที่สิทธิและหน้าที่ ความรับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัว ให้สถาบันระดับชาติกำหนดนโยบายเกี่ยวกับครอบครัว ให้ดำเนินการตรวจสอบ ติดตามทำให้เกิดผล

๙. กฎหมายและระเบียบปฏิบัติ

รัฐควรมีการปรับปรุงกฎหมาย และระเบียบปฏิบัติให้สอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาสถาบันครอบครัว รวมทั้งแนวปฏิบัติที่เสนอแนะเพื่อดำเนินการขององค์การสหประชาชาติในครอบครัวสากล

๑๐. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รัฐควรมีการปรับปรุง และจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่เน้นการพัฒนาสถาบันครอบครัว เพื่อคุณภาพชีวิตให้กว้างขวางและชัดเจนยิ่งขึ้น เริ่มตั้งแต่ฉบับปัจจุบันและฉบับต่อไป

คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาระดับสูง และผู้สูงอายุ วุฒิสภา ขอเสนอรายงานผลการศึกษาพิจารณาปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ และการแก้ไข้ปัญหาเกี่ยวกับปัญหาของการพัฒนาสถาบันครอบครัวเพื่อคุณภาพชีวิต ในประเด็นความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม ที่มีผลกระทบต่อสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ ดังกล่าวข้างต้น พร้อมทั้งข้อสังเกตุและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาระดับสูง เพื่อให้วุฒิสภาได้โปรดพิจารณา หากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วยกับผลการศึกษาพิจารณารวมทั้งข้อสังเกตุและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาระดับสูงได้โปรดแจ้งไปที่คณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาตามที่เห็นสมควรต่อไป ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบไป

ประธานวุฒิสภา : ขอเชิญคณะกรรมการเข้าประจำที่ครับ
(คณะกรรมการเข้าประจำที่)

ประธานวุฒิสภา : ขอเชิญท่านประธานคณะกรรมการเข้าประจำที่

คุณหญิงมาลี สหิกวงศ์ ณ อุตฺตงา (ประธานคณะกรรมการ) : กราบเรียน
ท่านประธานวุฒิสภาที่เคารพ ดิฉัน คุณหญิงมาลี สหิกวงศ์ ณ อุตฺตงา ประธานคณะกรรมการ
การศึกษาระดับปริญญาตรี เขาชวนและผู้สูงอายุ ขอขอบพระคุณที่ได้กรุณาให้กรรมการ
ได้มาเสนอผลการพิจารณาปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรี เขาชวนและผู้สูงอายุ
รวมทั้งการแก้ไขปัญหาคือที่ประชุมวุฒิสภาอันทรงเกียรติแห่งนี้

ตามที่ประชุมวุฒิสภาครั้งที่ ๓ (สมัยสามัญ ครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๓๐
ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๒๕ ได้มอบหมายให้คณะกรรมการการศึกษาระดับปริญญาตรี เขาชวนและผู้
สูงอายุทำการศึกษาพิจารณาปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของสตรี เขาชวนและผู้สูงอายุ
รวมทั้งการแก้ไขปัญหา โดยอนุมัติให้ศึกษาพิจารณาภายในกำหนดเวลา ๑๒๐ วันนับแต่วันที่
วุฒิสภามอบหมายและให้ดำเนินการนอกสมัยประชุมได้ คณะกรรมการได้ศึกษาพิจารณา
และจัดทำรายงานรวมเป็น ๓ ฉบับ ฉบับที่ ๑ ได้ศึกษาพิจารณาในประเด็นปัญหาของสตรี
ได้ในเรื่องให้ละเลิกการประกอบอาชีพที่เสี่ยงภัย ให้มีบทบาทในการพัฒนาประเทศและ
เป็นกำลังผลิตมีค่าสูงกว่าชาย ในประเด็นเขาชวนได้ศึกษาพิจารณาปัญหาของเขาชวนและ
เด็กตั้งแต่แรกเกิด รวมไปถึงภาวะตั้งแต่ปฏิสนธิในครรภ์มารดา ในประเด็นผู้สูงอายุได้
ศึกษาพิจารณาปัญหาคุณภาพชีวิต เรื่องการให้ความคุ้มครองตัวอาชีพที่กำดั้นเหมาะสม คณะ
กรรมการได้เสนอรายงานฉบับที่ ๑ ในการประชุมวุฒิสภาเมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม
พุทธศักราช ๒๕๒๖ พร้อมข้อสังเกต ซึ่งที่ประชุมวุฒิสภาได้มีมติเห็นชอบตามที่เสนอใน
รายงานฉบับที่ ๑ ที่เสนอมาซึ่งวุฒิสภาเพื่อพิจารณาในวาระนี้ คณะกรรมการได้พิจารณา
เห็นว่าปัญหาสตรี เขาชวน ผู้สูงอายุ เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกระทบถึงกัน
โดยตลอด เพราะต่างเป็นสมาชิกของสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคม
เป็นแหล่งหลักที่หล่อหลอมจิตใจ จริยธรรมความประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม การสืบทอด
วัฒนธรรมประเพณีและคุณลักษณะเฉพาะของชาวไทย จึงได้ทำการศึกษาพิจารณาปัญหาของ
การพัฒนาสถาบันครอบครัวเพื่อคุณภาพชีวิต ในประเด็นความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ
สังคมและสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสตรี เขาชวนและผู้สูงอายุ เป็นการศึกษาคือ
ละเอียดต่อเนื่องจากที่ได้เสนอไว้ในรายงานฉบับที่ ๑ ในการศึกษาพิจารณาเกี่ยวกับปัญหา

การพัฒนาสถาบันครอบครัวเพื่อคุณภาพชีวิต ในประเด็นความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสตรี เยาวชนและผู้สูงอายุ คณะกรรมาธิการได้ ดำเนินการสำรวจความละเอียดรอบคอบ แบ่งประเด็นการศึกษาพิจารณาออกเป็น ๔ ส่วน ส่วนที่ ๑ สภาพของสถาบันครอบครัวและปัญหา ส่วนที่ ๒ รูปแบบครอบครัวที่มีคุณภาพ ส่วนที่ ๓ แนวทางการพัฒนาสถาบันครอบครัวเพื่อคุณภาพชีวิต ส่วนที่ ๔ บทสรุป ข้อเสนอแนะ และข้อเสนอแนะแต่ละส่วนการศึกษาพิจารณาปรากฏอยู่ในรายงานที่เสนอมาสู่ที่ประชุมแล้ว ในส่วนที่ ๔ ให้มีใบอภิปรายความในหน้าที่ ๓๓ ของรายงาน ในข้อ ๔ และข้อ ๑๐ ซึ่งได้ เြียนทำนมาซึ่งวุฒิสภาแล้วทุกท่าน คณะกรรมาธิการขอทราบเรียนต่อท่านประธานเห็นอ ราชงานนี้เพื่อพิจารณาตั้งยุทธวิธีแห่งราชสภาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๘ มาตรา ๑๕๓ และตามข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา พุทธศักราช ๒๕๓๘ ข้อ ๕๐ ขอพบพระคุณ

ประธานวุฒิสภา : ขอเชิญพิจารณาและให้ความเห็น เชิญคุณหญิง

นางอึ้ง อิศราสาร : ขอประธานทราบเรียนท่านประธานวุฒิสภาที่เคารพ กระทบ นวอึ้ง อิศราสาร กระผมต้องขออภัยเพราะคุณท่านกรรมาธิการที่ดำเนินการตาม เป็นครั้งที่ ๒ เพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ ครบถ้วน และรู้สึกว่าการผมได้อ่านแล้วเป็ ประโยชน์ มีส่วนหนึ่งที่กระผมเองไม่ได้อภิปรายไว้ในเบื้องต้นเมื่อครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ แต่ว่ามีอีกส่วนหนึ่งที่ได้ขอตั้งเป็นข้อสังเกตเอาไว้ เพราะเรื่องนี้นำเข้าพิจารณาในกา ศึกษา เรื่องของสตรีและผู้สูงอายุต่อไปในวันข้างหน้าด้วย ที่กระผมจะกราบเรียนคือเรื่อ ของสตรีที่ไปทำงานในต่างประเทศ ในสมัยหนึ่งที่กระผมเคยไปเก็บรักษาของรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงการต่างประเทศเคยได้รับมอบหมายให้ไปดูแลเรื่องนี้ และหาทางแก้ปัญหา อย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศแถบยุโรปหรือในเยอรมนี ปรากฏว่าสตรีไทยในา จะมีการศึกษาในระดับใดก็ตามถึงแม้ไม่รู้ภาษาอังกฤษจนมีแต่ตัวเดียว แต่สามารถไปทำงาน ใต้อริการต่าง ๆ ในต่างประเทศได้ค่อนข้างดีจนข้างจะกว้างขวางเลยทีเดียว ได้พบว่ามีหญิงไทยไปทำมาหากิน คือในลักษณะที่เราก็บู้ ๆ กันอยู่แล้วว่าเป็นทำมาหากินด้วยอาชีพ ะไร ถึงในใจเรื่อก็เคยพบ ลากอสน์ในใจเรื่อก็เคยไปทำมาหากิน แม้กระทั่งที่ก เชนเนล ในประเทศแถบอาฟริกาเห็นอิมว่าจะเป็นที่คิริโปลิ แม้กระทั่งที่โคร ที่ประเทศ กรีซที่มีจำนวนอยู่ไม่ใช่น้อย ในเยอรมนีมีจำนวนนับเป็นพันหรืออาจจะเป็นกึ่งหมื่นก็ได้ ประเทศฝรั่งเศสก็มี ที่จะมีน้อยก็ในประเทศอังกฤษ อย่างในประเทศในเยอรมันเป็น

ที่ร้านเลขว่ามีช็อคโกแลตยี่ห้อหนึ่ง เรียกว่าช็อคบางกอก ในช็อคนั้นมีผู้กรจะถล่มล้มพวักไปบ้าง
 ทั่วทุกคนเขาดูเห็นกันอย่างชัด ๆ ที่นั่นได้เคยไปเห็นมาแล้ว สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้คงไม่มีผู้
 เป็นเรื่องดังขนาดลึกลับเท่าไรนัก ปัญหาอยู่ที่ว่าทำไมจึงได้มีการเคลื่อนไหวของสิ่งหนึ่งลง
 ทำนองนั้น ใครเป็นผู้ชักนำ เหตุผลอะไรถึงไป ภาวะผมเองได้ไปพบและได้ไปถาม คีล
 ไปถามเท่านั้น เวลาที่ถามคำถามเท่านั้นว่าทำไมถึงมา เขานอกว่าถ้าหากว่าเขาคืออยู่ในบ้าน
 เขายังเป็นอันหนึ่งอันอยู่ต่างเค้น แต่เดี๋ยวนี้เขามา เขามีเงินส่งไปให้พ่อซึ่งที่อื่น หรือไป
 ปลดหนี้ปลดสินอะไรต่าง ๆ ได้ จะเห็นได้ว่าลักษณะของเสรีผู้ปฏิบัติงานบ้านเราไม่ได้เอื้อต่อ
 ผู้หญิงมากเท่าที่ควรในการที่จะทำมาหารายได้ให้ดี ทำให้ผู้หญิงพวกนี้ต้องตรากตรำออกไป
 บางแห่งเพื่อถึงขนาดว่ามีลึกลับความในเคียวคือบอกให้รู้ว่าจะไปกี่ แอลเดรสส์ (Address)
 ไหน มีที่อยู่ที่ไหน แล้วมันจากกรุงเทพฯ ไปถึงเฮอสมันที่เขานั่งและวันออก พอไปถึงเบอร์ลิน
 ตะวันออกก็เดี๋ยวก่อนไปได้แล้วแล้วก็ขี้อาใจให้ดู ปรากฏว่าเดี๋ยวนั้นมาหาเขาเข้าไป
 เบอร์ลินตะวันตก และในสมัยที่ทั้งหม่งกับอยู่ที่กระผมไปพบมา ตั้งแต่เข้าไปถึงจนกระทั่งที่
 กระผมไปพบเป็นเดือนที่ ๘ บอกยังไม่เห็นเคลื่อนเห็นตะวันเลข คงอยู่ที่นั่น เขาให้กินข้าว
 ให้ดื่มแชก หมนกันอยู่ที่นี่ สุขภาพทรุดทรอมลงทุกวัน ๆ เป็นที่น่าเวทนาจริง ๆ สิ่งต่าง ๆ
 เหล่านี้ก็จะเกิดขึ้นในต่าง ๆ หลายต่อหลายแห่งในยุโรป และในประเทศญี่ปุ่นเกิดเหตุ
 อย่างนั้นขึ้นมา หรือผู้หญิงไทยที่ไปเดินอยู่ตามก็เขาเรียกว่า อั้งเต็ง ที่สิงคโปร์ บริเวณ
 ท่าวเรือที่เรียกว่า โคมแดงหรืออั้งเต็ง เป็นจำนวนที่ไม่มีน้อยเลขที่เดียว ปัญหาเรื่องของที่
 สตรีไทยออกไปทำงานที่ไปไม่ได้เป็นที่เจ็ดคู่ต่อสังคมในต่างประเทศเป็นปัญหาใหญ่มาก และ
 เชื่อว่ามีสตรีที่ไปทำงานจำนวนอาจจะเป็นหลายหมื่นคนแล้วเวลานี้ และทั้งค้างอยู่เชื่อว่า
 ยังมีอีกเป็นจำนวนไม่ใช่น้อยเลขที่เดียว เพราะฉะนั้นถ้าหากว่ากรมการที่เคารพจะได้
 ภูมาติดตามต่อไปในเรื่องเหล่านี้ เพราะเขาใจว่าจะต้องมีการเดินทางไปจะไปหา
 ข้อมูลกันต่างจังหวัดในต่างประเทศ แล้วเอามาสรุปดูว่าข้อบกพร่องของสังคมของเรา
 เป็นอย่างไร เราจะมีปดประคุดได้อย่างไรก็จะไม่ใช่สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้น เพราะ
 ส่วนสำคัญสิ่งที่เกิดขึ้นในที่สุดเป็นการสัญจนาเอาโทรศภ์ใช้เก็บนาในประเทศไทย ไม่ใช่
 นัลเลขที่เดียว เพราะในหลาย ๆ ประเทศ ยกตัวอย่างเช่น ในสวีเดน เดนมาร์ก
 เวลานั้นเมื่อซุริค ได้เปิดให้มีการใช้ยาเสพติดอย่างเป็นอิสระ ทั้งนี้เพื่อจะสร้างประชาคม
 เพื่อจะให้รัฐบาลยอมรับว่าทั้งยาเสพติดประเภทโคเคนก็ตาม หรือยาเสพติดประเภทเฮโรอีน
 เป็นเรื่องที่น่าพิจารณาให้ ได้สรุปต้องถามกฎหมาย กฎหมายของสวีเดน เดนมาร์ก

จะเปิดไว้หัดประการใดก็ตามเวลานั้นคนไปอยู่ในอันใดสักวันเดียว และส่วนเหนือ
 ขึ้นไปก็ไปเห็นมันเป็นที่น่าสมเพศจึง ๆ แล้วปรากฏว่ามีหญิงไทยเข้าไปหาคนที่เมืองชวบุรี
 อยู่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เชื่อว่าจะคิดริศมาแล้วว่าเอาโรคเอดส์
 เข้ามาระบาดในประเทศไทยเป็นทางส่วนนี้ด้วยซ้ำไป ในกาแรกที่หกเหล่านี้ก็ได้เดินทาง
 กลับบ้านในที่สุด แล้วเราจะเห็นได้ว่าในขณะที่คิดที่ปรากฏขึ้นมาที่กระผมเคยศึกษาอยู่ที่จังหวัด
 เชียงขวาง มีคนตายเกือบจะพูดว่าวันละคน ๓ คนด้วยซ้ำด้วยโรคเอดส์ แล้วส่วนใหญ่
 จะพบว่าได้เคยไปทำงานในต่างประเทศและรับเอาโรคนี้มาแล้วเอามาระบาดอยู่ทางเหนือ
 ของประเทศด้วยซ้ำไป เพราะฉะนั้นปัญหาจึงไม่ใช่เป็นปัญหาเล็ก กระผมเห็นส้อมแล้ว
 ตีแล้วกับวาทะงานของท่านกรมการก็ได้ทักมา แต่มีความปรารถนาใครจะให้เห็น
 การศึกษาในเรื่องนี้ต่อไปอีกในปัญหาที่ข้างขวางและลึกซึ้ง โฆษณายกอย่างซึ่งเกี่ยวกับ
 การหารายได้ของสังคมที่เราจะทำอย่างไรที่จะเพิ่มการจ้างงานของประเทศ วิทยารายได้
 สักวัน วิทยารับความเคารพจากสังคมในการที่มาหาราคาได้ให้สักปี คือไปทำงานอยู่ใน
 ต่างประเทศ กระผมได้เห็นทั้งเมืองฝรั่งแล้วได้เห็นเห็นเห็นแก่กันหนังสือไทยและ
 ฟังเพลงไทย แต่พอเราขึ้นไปพูดกับแขกก็เห็นแขกไทยหรือแขกไม่พูด แต่ก็เป็นพูดไม่รู้เรื่อง
 ไปพูดภาษาอะไรต่ออะไรไปก็ไม่รู้ แต่ก็คิด ที่นี้จะไปบอกให้ใครเขาว่าเป็นคนไทย
 แต่หนังสือที่กล่าวอยู่นั้นเป็นหนังสือไทย เพราะฉะนั้นไม่พบหรือหับ เราได้สรุปที่รู้ว่า
 เป็นคนไทยนั่นเอง กระผมจึงขอประทานกราบเรียนไปยังกรมการโรคผ่านท่านประธาน
 ที่เคารพว่า เรื่องนี้คงยังไม่จบ คงเป็นเรื่องที่จะตั้งศึกษาขึ้นต่อไปอีกขอขอบคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : เชิญพลเรือเอก สุนทร
 พลเรือเอก สุนทร ประเทศ : กราบเรียนท่านประธานวุฒิสภาที่เคารพกระผม
 พลเรือเอก สุนทร ประเทศ สมาชิกวุฒิสภา กระผมยังไม่ค่อยจะแน่ใจว่ากระผมเป็น
 ผู้สูงอายุหรือคิด เพราะว่าได้เกษียณมา ๓ ปีแล้ว อย่างไรก็ตาม กระผมมีความชื่นชมเป็น
 อย่างยิ่งที่คณะกรรมการได้ดำเนินการอย่างมาจนถึง ๒ ฉบับแล้วกระทั้งฉบับที่ ๑
 ฉบับที่ ๒ แต่อย่างไรก็ตามแต่กระผมขอกราบอภัยที่กระผมจะต้องมาเสนอข้อคิดเห็น
 ในเรื่องส่วนตัวของกระผม คือไม่ลงไปไหนเนื้อหา กระผมอาจจะพูดในเรื่องหลักการเท่านั้น
 เอง เรื่องที่กระผมจะกล่าวต่อไปนี้ กระผมจะต้องกล่าวสูงไปสักคนหนึ่ง คือว่านโยบายของ
 รัฐบาลได้กำหนดไว้ว่าจะดำเนินการต่อผู้สูงอายุอย่างไร มีอยู่ข้อหนึ่งเขาห้ามท่าน กระผม
 ก็จะไม่อ่าน แต่มีเพียงข้อเดียวเท่านั้นเอง เราควรเอานโยบายของรัฐบาลอันนั้น

มาดำเนินการแก้ปัญหา ความเห็นส่วนตัวของกระผมว่านโยบายของรัฐบาล เช่น โพลีซี (Policy) นั้น ถ้าจะให้ตรง ๆ จะแปลเป็นไทยจะทำอะไรเพื่ออะไร วกท ทุ บี ดัน (What to be done) แล้วที่เพอร์โพส (Purpose) นั้นคือนโยบายของรัฐบาล เมื่อรัฐบาลออกนโยบายมาเรียบร้อยแล้ว เป็นเรื่องของกระทรวง ส่วนว่าศึกษาต่าง ๆ ที่จะต้องดำเนินการคือ ส่ว ทุ บี ดัน (How to be done) จะทำอย่างไรกับนโยบายอันนั้น มาบอกว่าจะทำอย่างไร หนทางปฏิบัติมันเอง แต่คณะกรรมการวิชาการที่เราตั้งขึ้นน่าจะมีส่วนใจในเรื่องที่จะบอกว่าข้อ ๓ นี้ เพราะเราจะเสนอแนะรัฐบาลว่าควรจะทำอย่างไร ไม่ใช่เข้ามาเสนอรัฐบาลในลักษณะที่ว่า วกท ทุ บี ดัน เป็นโพลีซี อะไรอย่างนี้ แต่ในทางลงลึกแล้วก็ตาม ในนโยบายของรัฐบาลทั้งหมดไม่ค่อยออก บางอย่างก็เห็นจะทำอะไร บางอย่างก็เห็นจะทำอย่างไร ผสมผสานกันอยู่ เพราะฉะนั้นในการศึกษาของท่านคณะกรรมการวิชาการที่ว่ามานี้ กระผมเห็นว่าถูกต้อง แต่มีบางอย่างที่จะเสนอแนะก็คือว่าในการศึกษาพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับแรกนั้น ในหน้า ๑๕ ข้อ ๓ ได้เสนอแนะว่าสมควรให้มีกฎหมายคุ้มครองผู้สูงอายุเฉพาะ และต่อ ๆ ไป ในรายละเอียด เช่น มีตัวอย่างว่าการให้เบี้ยบำนาญสำหรับผู้สูงอายุ การสังคมสงเคราะห์ การบริการด้านสุขภาพอนามัยการกำหนดสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ เป็นต้น อันนี้ถ้าเราพิจารณาจะมันที่จะทำอะไร และทำอย่างไรในข้อเสนอนี้ สำหรับในรายงานฉบับที่ ๒ เป็นรายงานที่บอกว่ากระทบมีความเปลี่ยนแปลงของทางเศรษฐกิจสังคม และสถานการณ์แวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสตรี เยาวชนและผู้สูงอายุ หมายความว่าเวลานี้ทางเศรษฐกิจและสังคมกระทบกับผลต่าง ๆ ไรบ้างก็มีนะครั้น ท่านสรุปมา กระผมเห็นด้วยทั้งนั้นสรุปได้ว่า มาตรการเพื่อขจัด และละทิ้งจากสังคมและรัฐบาล และมาตรการเพื่อขจัดจากบุตร วิชา และญาติมิตร ทำให้ผู้สูงอายุลำบากนิดหน่อย อันนี้กระผมเป็นคุณตา คุณยายแล้วก็เห็นว่า การแก้ปัญหาในคณะกรรมการได้เสนอไว้หน้า ๓๓ ข้อ ๗ ว่าเอกลักษณ์ครอบครัวไทยนั้น ภาครัฐส่งเสริมให้คนลักษณะเด่นของระบบครอบครัวไทยดังกล่าวคงลือต่อไป โดยการฝึกจิตสำนึกของคนไทยเกิดความภาคภูมิใจในระบบครอบครัวไทย อันเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ มีให้วัฒนธรรมประเพณีของชาติขึ้นมา อย่างนี้เป็นต้น อันนี้ บรอด (Broad) กว้าง กระทบจึงแต่เสนอแนะรัฐบาลเพียงแค่นี้ กระผมว่ารัฐบาลมีเครื่องมือเครื่องมือ มีส่วนราชการอะไรต่าง ๆ ที่จะทำให้เห็นเป็นรูปธรรมได้ กระผมก็อยากจะชี้ตัวอย่างว่า เราสามารถจะเสนอรัฐบาลให้ดำเนินการให้แก่ผู้สูงอายุ คือว่าเวลานี้มันถึงคนรับราชการ ปลดเกษียณจากการทำงานไป อะไร

ต่าง ๆ นั้นหน่วยงานต่าง ๆ สามารถที่จะเชิญผู้สูงอายุ นี่คือจำกัดความจะแก้ปัญหาที่กระทบ
 ผู้สูงอายุมาแล้วว่าในในกิจกรรมของหน่วยอะไรต่าง ๆ ที่เชิญในวันวันเกิดของหน่วย
 ต่าง ๆ ให้เกียรติกัน พากันไปดึกกิจการใหม่ ๆ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่พัฒนา
 ขึ้น อาจอยู่ที่โฮปกรอส หรือว่าการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสูงขึ้น เป็นการให้เกียรติ
 การแก่ของผู้สูงอายุ หรือว่าจะให้มีการประกันสุขภาพอะไรอย่างนี้ สุขภาพทางกายของ
 รัฐบาลก็ช่วยเหลือแล้ว แต่ประกันสุขภาพนี้อาจจะมีผู้สูงอายุประกันเองก็ได้ หรือว่าจะไป
 ปลูกหลานประกันเองก็ได้ แต่ว่าผู้สูงอายุในต่างจังหวัดนั้นรัฐบาลก็เหลืแล้วแลยกบ้างแล้ว แต่ก็
 นำจะให้รัฐบาลดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งในเรื่องการประกันสุขภาพ ที่กระผมถามมา
 ที่กระผมมาชี้ให้เห็น คือว่าในรายงานฉบับนี้กระผมมีความเห็นของกระผมว่าสิ่งใด
 รายละเอียดว่าผลกระทบของเศรษฐกิจนั้นกระทบต่อผู้สูงอายุอย่างไร ซึ่งกระผมสรุปไปแล้ว
 ๒ ข้อเมื่อสักครู่นี้ เมื่อกระทบแล้วจะแก้อย่างไร ให้รัฐบาลแก้อย่างไร เวลาที่กระผม
 ไม่เห็นว่ามีข้อความในรายงานเล่มนี้ กระผมขอทราบอีกทำประธานคณะกรรมาธิการ
 กระผมได้พูดเรื่องนี้ เผอิญท่านอยู่ในชนิดีเกรตเดียวกับกระผม กระผมก็ทราบไว้ชก
 แล้วว่าเป็นปัญหาแล้ว ละไรคือเป็น เซท (Set) คือปัญหาแล้ว แต่ว่าเราจะแก้ปัญหา
 คุณความดีนี้ได้อย่างไร อันนี้กระผมพูดทางทวารินดีหนึ่ง ก็คงเหมือนกับทางพลเรือน
 ปัญหาเกิดขึ้นอย่างนี้แกกับผู้สูงอายุ และจะทำอย่างไร ในรายงานเล่มนี้แล้ว ในเรื่องบริ
 ษัต่าง ๆ ก็มีอยู่บ้าง ไม่ใช่ไม่มี มีอยู่มาก แต่จากว่าจะให้รัฐบาลเขาทำอะไร
 ซึ่งทำได้ เพียงสิ่งการไปแล้ว ให้แนวนโยบายไปยังกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ว่า
 ว่านายอ่าวเกอ ผู้ว่า ว่าต่อไปก็เชิญผู้สูงอายุมาร่วมงาน ให้เกียรติกันบ้าง ละไม่มี
 อย่างนี้เป็นต้น ไม่ใช่ว่านี่จะเชิญเชิญท่านมา พอเชิญท่านมาก็ปลื้มท่านทั้งวัน แล้วก็
 คือนับกันเฉพาะว่าคนที่อยู่ในราชการ อธิบดีโน่น ท่านรัฐมนตรีนี่ แต่ว่าเชิญผู้สูงอายุ
 ให้มานั่งดูเขาคุยกัน แล้วก็ปลื้มให้ท่านเป็นอสังหา อสังหาอันนี้คือถ้าเชิญเสด็จแล้ว
 กระผมชักตัวอย่างไร รัฐบาลสามารถจะเห็นลงไปได้ว่าหน่วยราชการต่าง ๆ คำว่า
 ใดอย่าง ไร กระผมก็มีเรื่องข้อเสนอแนะนี้ ขอบพระคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : เชิญ คุณบุรพา

นายบุรพา อัดดากร : ท่านประธานวุฒิสภาที่เคารพ กระผม บุรพา อัดดากร

กระผมมีข้อคิดเห็นเพียงข้อเดียวที่อยากจะทำให้แก่ที่ประชุมในคราวนี้ คือการมองผู้สูงอายุ
 นี้ก็จะมองในแง่ว่าท่านผู้สูงอายุนี้เป็นภาระต่อสังคม แต่กระผมคิดว่า นี่เป็นการมอง

LIART

ด้านเนื้อหา ความจริงแล้วโศกภัยที่เราจะมองข้ามคุณค่าทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ คือ ผู้สูงอายุความจริงแล้วจะนำภัยความ ภัยที่จะมตคติโศกภัยที่ไม่แล้วก็จะหมายถึงผู้ที่ เกษียณแล้ว คือประมาณ ๖๐ ปีขึ้นไป หรือบางแห่งอาจจะมีการเกษียณเร็วกว่านั้น คือ ๕๕ ปี ปัจจุบันนี้ประชาชนชาวไทยมีสุขภาพที่ดีขึ้น และมีอายุที่ยืนขึ้น ผู้ที่เกษียณอายุไปแล้ว หลายเพียง ๕๕ ปี หรือ ๖๐ ปีก็ยังมีร่างกายแข็งแรง มีความรู้ ประสบการณ์มากมายที่จะทำ ประโยชน์ให้กับเศรษฐกิจของประเทศได้ ในหลายประเทศเขาก็มีองค์กรที่รัฐบาลหรือ เอกชนร่วมกันจัดตั้งขึ้น เป็นพูล (Pool) ของผู้สูงอายุที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้าน ต่าง ๆ อย่างเช่น ไอ.อี.เอส.ซี. (JESC) ของสหรัฐอเมริกา หรืออย่างจาก อินเตอร์เนชั่นแนล เอกซ์เซคิวทีฟ เซอร์วิส คอร์ป (International executive service corp) ซึ่งองค์กรพวกนี้ก็เป็นองค์กรของผู้สูงอายุที่ซึ่งต้องการทำงาน หรือต้องการ ที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม หรือเศรษฐกิจของประเทศก็ได้มาลงชื่อ แล้วถ้ามีความต้องการ ที่จะแก้ปัญหาทั้งในภาคราชการหรือภาคเอกชน ไม่ใช่เฉพาะในประเทศของเขาเอง ความจริงแล้วทั่วโลกถ้ามาพอที่จะติดต่อขอให้บุคคลเหล่านั้นไปช่วยงานได้ กระผมได้มี ประสบการณ์ ได้เห็นในหลากหลายที่เห็นว่ามีผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นไปช่วยกันปัญหา ในประเทศ ไทยที่มีอุตสาหกรรม ธุรกิจทางด้านการเงินการธนาคารที่ได้อพยพผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นมาเป็น เวลา ๓ เดือน ๖ เดือน แล้วได้ทำประโยชน์ให้มากมาก ช่วยแก้ปัญหาไปได้ ผู้สร้าง ความเจริญให้กับธุรกิจหรือองค์กรนั้น ๆ ได้ ในปัจจุบันนี้แต่บุคคลที่อายุ ๕๐ ปีขึ้นไปแล้ว มีหลายคนก็กระผมเห็นว่ายังสามารถที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ ถึงแม้ว่าร่างกาย อาจจะอ่อนแอลงไปไม่สามารที่จะเดินเหินวิ่งอะไรได้ แต่ความคิด ความจำ ความสามารถ ที่จะวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ นั้นดีมาก ซึ่งกระผมคิดว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นบุคคลที่รัฐบาล สามารถที่จะใช้ประโยชน์ได้ทั้งสิ้น แล้วกระผมคิดว่าในแง่ของข้อเสนอนะก็คิดว่าน่าจะ เสนอแนะให้รัฐบาลตั้งองค์กรที่จะอำนวยความสะดวก ที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุที่สามารถที่จะ ทำประโยชน์ให้กับเศรษฐกิจสังคมได้คือให้เขาได้มีอาสาสมัครจะเป็นงานบริติ (Charity) งานสังคมสงเคราะห์ หรืออาจจะเป็นงานด้านบริษัท ห้างร้าน หรือแม้แต่ไป ช่วยแก้ปัญหาของทางราชการ คืออาจจะมีส่วน ๕ - ๕ อย่าง ก็กระผมคิดว่าผู้สูงอายุสามารถ ที่จะทำได้โดยง่าย แล้วก็จะเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจสังคมอย่างมาก คือเรื่องการสอน หนังสือ ทั้งประสบการณ์ทั้งความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ กระผมคิดว่าสามารถที่จะทำประโยชน์ ให้ได้มาก เรื่องการเล่าเรียนเรื่องกระผมคิดว่าคนที่อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ยังอยู่ในฐานะที่จะ

เข้ามาเล่นการเมืองได้ แล้วก็ถ้าประโยชน์ให้กับประชาชนระดับมาตรฐานของการเมืองในประเทศไทยได้ โลกเฉพาะผู้ที่ได้รับความสำเร็จในทางธุรกิจ ในทางราชการ ฯลฯ นอกจากนั้นก็เรื่องการเมืองหนึ่งสิ่ง ประสพการณ์ที่จะผมว่ามีคุณค่าอย่างมาก ประสพการณ์ของผู้ที่ผ่านชีวิตมานาน และผู้ที่ได้รับความสำเร็จในด้านต่าง ๆ คือถ้ามีการช่วยเหลือสนับสนุนให้เขียนหนังสือ โดยกรรมาธิการสนับสนุนให้ โดยที่ลาจะเข้าข้างประมาณไม่มาก หรือมันคิดว่าเราเขียนเงินจากธุรกิจอุตสาหกรรมต่าง ๆ กระผมคิดว่าก็คงจะมีสถาบันและบริษัท ทั้งวันจำนวนมากที่คนที่ช่วยเหลือในด้านนั้นนอกจากนั้นตามที่กระผมได้ทราบไว้แล้วแล้วก็การที่จะตั้งมูลนิธิของผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ทางธุรกิจขึ้นมา แล้วให้คงการเรือนัก ทั้งวันต่าง ๆ อุตสาหกรรมที่องค์การความช่วยเหลือที่ขึ้นก่อนเข้ามา สิ่งเหล่านี้รัฐบาลสามารถที่จะช่วยริเริ่มได้ โลกที่อาจจะก้าวไกลก่อน หรือว่าอาจจะถึงเดกซ์แต่เข้ามาช่วยด้วย ครอบคลุมครบถ้วน

ประธานวุฒิสภา : คุณพานิช

พานิช : เจริญค่ะ : กาบเบ็ญที่อันประธาณวุฒิสภา กระผม นายพานิช เจริญค่ะ ศบคจะออกมาเรียกท่านประธานว่าในรายงานของคณะกรรมาธิการกิจการสตรี เยาวชนและผู้สูงอายุนี้ ได้ครอบคลุมเนื้อหาต่าง ๆ คิดว่าคงจะเป็นประโยชน์ที่จะให้กับทางรัฐบาลที่จะดำเนินต่อไป กระผมขอทางจะลดความเรื้อรังในสิ่งที่สำคัญที่สุดในขณะของประเทศของเรา คือสถาบันครอบครัว กระผมอยากจะขอเจาะลึกไปในเรื่องละเอียดของสถาบันครอบครัวในขณะนี้ มีผู้ใหญ่หรือคนใกล้ชิดทั่วไปมักจะกล่าวถึง ว่าสถาบันครอบครัวของเราในขณะนี้โลกเฉพาะในจังหวัดภาคเหนือ เป็นสถาบันครอบครัวที่กำลังจะล่มสลาย ซึ่งได้ฟังคุณแล้วก่อนหน้านี้จะไม่ค่อยสบายใจกัน ขณะนี้ปัญหาที่ผู้มากมาขอจะทราบว่ามีแต่คนแก่เฝ้าถิ่นอยู่ที่บ้าน ผู้หญิงเด็กสาวออกจากบ้านมาทำงานในเมือง หรือไม่อย่างนั้นก็ไปทำงานต่างประเทศหรือไปสายบริการทางเพศ ซึ่งเป็นที่นิยมกันแล้วขณะนี้ขณะนี้การตกต่ำ ซึ่งเด็กอายุไม่กี่ขวบได้มีกำลังเงินกัน เพราะฉะนั้นสถาบันครอบครัวอันนี้ถ้าเราไม่สามารถที่จะพิทักษ์รักษาไว้ได้ ประเทศชาติของเราคงจะมีปัญหาตามมาและในขณะเดียวกันในประเด็นที่สำคัญที่สุดในขณะนี้ เรากำลังจะพัฒนาไปสู่ในอุตสาหกรรมใหม่ เรามีการขยายการลงทุน และเป็นนโยบายของรัฐบาลที่กำลังลงทุนออกไปในต่างจังหวัดมีเขตการส่งออก การผลิตเพื่อการส่งออก ท่านประธานที่เคารพครับ การส่งเสริมในการที่จะมีการลงทุนในด้านอุตสาหกรรมนี้ ในหลักการคงไม่มีใครปฏิเสธได้

แต่การลงทุนนั้นถ้ามีผลกระทบกับส่วอื่นหรือครบครัวสิ่งเหล่านี้จะต้องให้ชัดเจน และจะต้อง
 เสนอรัฐบาลให้ดำเนินการได้มีกฎเกณฑ์ ในกาารส่งเสริมในการลงทุนในด้านจังหวัด
 ในขณะนั้นไม่ได้กระจายเข้าไปไม่ได้ไปอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรม ท่านประธานที่เคารพ
 เข้าไปอยู่ในหมู่บ้านและไปทำงานในครอบครัวต่าง ๆ ทำ จะเป็นงานประคิษฐ์ต่าง ๆ
 งานเส้นผมปลอม งานดอกไม้ประดิษฐ์และงานอื่น ๆ หงปฎิเสธไม่ได้หรอกครับว่าธุรกิจ
 เหล่านี้ได้ขยายตามที่ชนต่างแระและพยายามที่จะหนักกฎหมาย และพยายามที่จะรักษา
 ผลกำไรสูงสุดของธุรกิจของตัวเอง แต่ดูแล้วธุรกิจเหล่านี้ในค่อนข้างจะไม่มีคุณธรรม
 การสั่งงานให้เข้าไปทำงานในขณะนี้มีปัญหาที่มีผลกระทบ กับส่วนที่ครอบครัวเป็นอย่างมาก
 แม้บ้านที่เคารพท่านทำให้ดูกัน ได้เห็นอีกสิ่งหนึ่งที่เห็นผลปรากฏว่าต้องมาเนื่งทำงาน
 ที่จะต้องสั่งให้เขาให้กิน ไม่อย่างนั้นเขาจะต้องตีหัวกาารสั่ง หรือจะมีการปรับ ตั้ ๓
 หนึ่งทำกันไป ปัญหาในครอบครัวก็เกิดขึ้น ปัญหาการทำร้ายก็มีเกิดขึ้น มีหน้าเข้าเค็มซึ่งมีลูก
 ไม่มากมานั้นเป็นการใช้แรงงานเด็กทางอ้อมเด็กตั้งแต่ ๘ - ๙ ขวบ พอรู้เรื่องเขา
 เข้ามาหนึ่งช่วยแม่ ถ้าตัวผลปรากฏเป็นอย่างไรรับสภาพครอบครัวของเราโดยการลงทุน
 อุตสาหกรรมที่ไม่มีคุณธรรม และคนเหล่านั้นไม่ได้มีกฎหมายไว้รองรับ ไม่มีกาารประกันสังคม
 ที่เข้าไปถึง ไม่มีสิ่งอะไรที่จะไปคุ้มครองอะไรเขาเลย เพราะฉะนั้นประเด็นนี้กระทบ
 ออกจากครอบครัวเรื่อนท่านประธานว่าเป็นประเด็นที่สำคัญ ในกาารลงทุนอุตสาหกรรม
 นอกเหนือจากปัญหาที่มีอยู่มากมาแล้ว ในเรื่องของสภาพแวดล้อม ในเรื่องของ
 ความปลอดภัย ในเรื่องของความมั่นคงในชีวิตของเขาเองนั่นปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่สำคัญ
 และกำลังกระจาออกไปมากมาย แล้วเราอ้างว่าค่าจ้างแรงงานในเมืองในกรณี กทม.
 และ ๘ จังหวัดใกล้เคียงนั้นสูงจนทำให้ค่าแรงเขาไม่ได้สูงอะไรมาหลายปี แล้วอ้างว่า
 สิ่งเหล่านี้หนึ่งจะต้องหาทางจะทำอย่างไรกระจาออกไป แต่การกระจาออกไปนั้น
 เมื่อไม่ต้องการให้คนที่เข้ามาอยู่ในเมืองและเข้ามาแล้ว ในหลักการนั้นเป็นประโยชน์
 อย่างอื่น แต่การทำอะไรทำไปไม่มีการสอดคล้องกัน และทำให้สถาบันครอบครัวของเรา
 ที่นับวันจะเลวร้ายลงนั้นไม่มีหลักประกัน กระผมคิดว่าสิ่งเหล่านี้เราคงจะต้องช่วยกัน
 เพราะฉะนั้นหากจะชกเราไปยังท่านกรมาธิการขอได้กรุณาให้ความสำคัญในเรื่องนี้
 และกระผมขอให้ตั้งข้อสังเกตในเรื่องนี้ว่าสิ่งเหล่านี้ อาจจะเป็นปัญหาสำหรับในระยะยาว
 ถ้าเราไม่มีการแก้ไขแต่บัดนี้ ขอขอบพระคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : ท่านกรมาธิการมีอะไรจะแจ้งไหมครับ

คุณหญิงมาลี สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (ประธานคณะกรรมการ) : กราบเรียน
ท่านประธานวุฒิสภาที่เคารพ คณะกรรมการรัฐสภาเป็นเกียรติที่ประชุมแห่งนี้ได้ให้
ความสนใจรายงานของคณะกรรมการ ซึ่งมีรายละเอียดที่หลาย ๆ ข้อตรงกับที่ท่านรู้สึก
อยู่ ความคิดเห็นและข้ออภิปรายที่ท่านมีได้เสนอมานี้ อาจจะสามารถทำให้คณะกรรมการ
ดำเนินการศึกษาพิจารณาต่อไปทั้งในเรื่องของสวัสดิและในเรื่องของผู้สูงอายุ ข้อนี้ขอที่จะ
ขอกราบเรียนต่อที่ประชุมว่าโครงการสร้างประชากรของประเทศไทย ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาตินั้นจะเปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมากมายแน่นอน จากความสำเร็จในการที่มีการลด
อัตราเพิ่มของประชากรลงมาถึงอัตราร้อยละ ๑.๘ และมุ่งหมายไปจนถึง ๑.๒ นั้น
จะทำให้โครงสร้างประชากรของประเทศไทยมีเอวขาดน้อยลง มีคนวัยกลางมาก และมี
ผู้สูงอายุมากขึ้นเป็นลำดับ เพราะฉะนั้นปัญหาที่จะมาข้างหน้าทั้งในผู้มากของสังคมนั้นคือ
ปัญหาผู้สูงอายุ ท่านผู้มีเกียรติที่ได้กรุณาเห็นข้อคิดเห็นไว้หลายประการนั้น ซึ่งดิฉันได้จด
เอาไว้ด้วยความสนใจ มีเรื่องผู้สูงอายุนั้นอาจจะช่วยในเรื่องการสอนหนังสือได้ อันนี้
เป็นสิ่งที่น่าสนใจมากในแง่ของการเมือง ถ้าผู้การเมืองเห็นจากระดับของนักการเมือง
การเมืองเห็นหนังสือเพื่อจะให้อัจฉริยะความรู้ไปยังคนรุ่นต่อไป ข้อนี้เป็นอีกที่คณะกรรมการ
เห็นค่ามากที่สุด การตั้งมูลนิธิหรือตั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางธุรกิจเหมือนอย่างที่เป็น
สหรัฐอเมริกาได้ทำในรูปแบบของ ไอ.อี.เอส.ซี. และได้มาช่วยประเทศไทยไม่ใช่ข้อ
ตั้งแต่ช่วงการพัฒนาแผนเศรษฐกิจ แผนที่ ๑ โดสได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลและมูลนิธิ
สภามิตรต่างประเทศ อันนี้ทำให้การปรับตัวของสังคมของคนที่อยู่ในระบบของการทำงาน
และการบริหารนั้นเจริญขึ้น ดีขึ้น แล้วเข้าสู่ระดับของสังคมมากขึ้นเป็นที่เห็นได้ชัดอัน

ส่วนท่านผู้หนึ่งที่เห็นห่วงสตรีไทยในต่างประเทศ ก็ออกไปอยู่ต่างประเทศแล้วไป
ดำเนินอาชีพทำให้เกิดกลางลักษณะที่ไม่ดีแก่สตรีไทยนั้น ข้อนี้คณะกรรมการได้ห่วงใย
มากที่สุด และในรายงานฉบับที่ ๑ นั้น ได้กล่าวถึงนี้เป็นเรื่องสำคัญมากได้เดินทางไป
ประเทศญี่ปุ่น เพราะเห็นว่าที่ประเทศญี่ปุ่นนี้มีความก้าวหน้าไปทั่วโลก และได้ประสบ
ด้วยตนเอง คืบคลานในรายงานฉบับที่ ๑ จึงได้ศึกษาในประเด็นให้ละเลิกในอาชีพที่
เสื่อมเสีย แต่อ่างไรก็ตามเรื่องอาชีพของสตรีที่ทำการค้าขายของสตรีไทยเสียหาไป
ทั่วโลกนั้น เป็นเรื่องที่ต้องศึกษาจากหลายส่วนงานไม่ใช่จากด้านวัฒนธรรมอย่างเดียว
ไม่ใช่จากด้านการศึกษาอย่างเดียว ไม่ใช่จากด้านของความเป็นค่านิยม เศรษฐกิจอย่างเดียว
หลายสิ่งหลายอย่างประกอบกัน และจะเป็นเรื่องใหญ่มาก ดิฉันดีใจมากที่ท่านผู้มีเกียรติ
จะพูดถึงเรื่องนี้ว่าขอต่อที่คณะกรรมการจะรับไป

ในเรื่องของผู้สูงอายุที่เกี่ยวกับภาษีประกันสังคม ดันันได้กราบเรียนแล้วว่า โครงสร้างประชากรของประเทศไทยจะเปลี่ยนแปลงไปความต้องการความหมาย ของแผนพัฒนา เศรษฐกิจได้ระบุไว้ว่า เพื่อเสริมสนับสนุนพัฒนาเศรษฐกิจ แผน ๗ แล้วจะมีประชากร ๒๐ ล้านคน ใน ๒๐ ล้านคนนี้จำนวนที่เพิ่มขึ้นมากคือจำนวนผู้สูงอายุและจำนวนที่ขาดไป จะเป็นแรงงานที่มีทักษะ แล้วอาจจะเห็นประเทศขาดแรงงานเพราะฉะนั้นในเรื่องของผู้สูงอายุในความเห็นของคณะกรรมการ เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตไม่จำเป็นสุดที่ เขาชน หรือผู้สูงอายุจะต้องพัฒนาเข้าไปสู่การให้ช่วยเหลือตัวเองได้ สำหรับผู้สูงอายุนั้นการช่วยเหลือตัวเองได้มี ๒ ส่วน ส่วนหนึ่งคือช่วยเหลือตัวเองทางกายภาพอันหนึ่งคือช่วยเหลือตัวเอง ทางฐานะทางการเงินที่จะอำนวยความสะดวก การที่ช่วยเหลือตัวเองทางกายภาพนั้นจะเป็น เรื่องของการสาธารณสุข อนามัย และการดูแลคนเฒ่าคนแก่แต่ละคน ซึ่งจะต้องเริ่ม ตั้งแต่ในเอว้าวัย ส่วนในด้านของการเงินหรือความสะดวกนั้น ในส่วนนี้ถ้าพิจารณาว่า จะต้องพัฒนาให้ช่วยเหลือตัวเองได้แล้ว ระบบการประกันจะต้องเข้ามา แต่ระบบการประกัน จะเข้ามาได้หรือไม่ได้นั้น ไม่ใช่อันอยู่ที่ความปรารถนาอย่างเดียว เพราะในการประกัน นั้นจะต้องประกอบด้วยสิทธิของทั้งสองฝ่ายประกันที่จะต้องอาศัยกันจำนวนมาก และ จะต้องเป็นตัวเลขที่สามารถหาได้เป็นของตัวเอง และตั้งอยู่บนฐานของความจริง และ ในการที่จะให้ระบบประกันก็เข้ามาเพื่อให้คนช่วยเหลือตัวเองได้นั้น จะมองได้เป็น ๓ ด้าน คือว่า คนที่ช่วยเหลือตัวเองได้ต้องช่วยเหลือตัวเอง คนที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้จึงเป็นเรื่องสวัสดิการของ รัฐ ในการช่วยเหลือตัวเองนั้น ถ้ารัฐบาลเห็นด้วยกับหลักการนี้ก็ต้องร่วมมือกับการเงินด้วย เพราะการประกันนั้นอยู่ในหมวดของภาษีเงิน และ เป็นทุนประเภทเคลื่อนที่ช้า คือคิดเงินนี้ว่าทำนองได้ศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจ แผน ๗ แล้ว จะเห็นได้ว่าในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ แผน ๗ นี้ได้พูดถึงเรื่องเงินออมเอาไว้ ขออนุญาต ว่าเป็นสิ่งที่ควรจะพึงกระทำอย่างยิ่ง เงินออมที่ดีที่สุดนั้นจะต้องเป็นเงินออมที่ส่งผล คือเป็นเงินออมเคลื่อนที่ช้า และมีการสะสมในระยะเวลานาน แล้วไปปรับใช้ในช่วงปลายของชีวิต เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่พม่า ที่เราจะต้องเกี่ยวข้องกับกาแนะที่ จะต้องเกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ จะต้องเกี่ยวข้องกับ เจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง จะต้องเกี่ยวข้องกับผู้ที่เข้ามาทำงานเป็นผู้เชี่ยวชาญคัดเลือก การเลือกตั้งได้ แล้วก็สามารถแบ่งกลุ่มชนได้อีกมากมาย แต่อย่างไรก็ตามเมืองท่านได้เสนอ เรื่องนี้ขึ้นมา คณะกรรมาธิการขอขอบพระคุณอย่างสูง เป็นการเปิดโอกาสให้คณะกรรมาธิการได้เข้าไปศึกษาโดยละเอียด ในเรื่องนี้ต่อไปข้างหน้า

๕๒๖

ส่วนในแง่ของวงเสวนาผมเราก็จะไม่ทอดทิ้งจะศึกษาต่อไป เพราะเขาขยันนี้จะเป็นประจักษ์กรที่ขึ้นมาทดแทนประจักษ์กรผู้สูงอายุกี่ที่จะทยอยหายไปจากภาวปฏิบัติงาน

ท่านประธานที่เคารพคะ ดิฉันต้องกราบเรียนว่าดิฉันขอพบคณะที่ประชุมนี้ค่อนข้างสูงที่ท่านได้ให้ความเอาใจใส่ ที่กายได้เสนอแนะ ที่ท่านได้ชี้แนวทางที่สมควรจะศึกษาพิจารณาต่อไป และที่สำคัญที่สุดคือคณะกรรมการมาธิการถือว่าท่านได้ให้กำลังใจในการทำให้ความเอาใจใส่เรื่องนี้ ของผมเพราะผมอย่างสูง คณะกรรมการมาธิการจะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปนี้ให้ท่านคิดหวัง สดขบพระคุณมากค่ะ

(ไม่มีสมาชิกรับทราบ)

ประธานวุฒิสภา : ท่านสมาชิกรับทราบ เมื่อไม่มีท่านผู้ใดจะขออภิปรายจากอภิปรายเป็นอันยุติบัดนี้ ก็ถือว่าที่ประชุมนี้รับทราบรายงานของคณะกรรมการมาธิการสามัญที่ได้เสนอมา แต่โลกที่คณะกรรมการได้มีข้อสังเกตและข้อเสนอนะหลายประการ ซึ่งถ้าที่ประชุมเห็นสมควรก็อาจจะได้นำเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป ผมจะถามจากที่ประชุมว่าจะเห็นสมควรด้วยข้อเสนอนั้น และข้อสังเกตของคณะกรรมการมาธิการหรือไม่ ท่านผู้ใดเห็นสมควรด้วย กรุณาอภิปราย

(ไม่มีสมาชิกรับทราบเป็นส่วนมาก)

ประธานวุฒิสภา : ขอขอบคุณ ท่านผู้ใดไม่เห็นชอบด้วย

(ไม่มีสมาชิกรับทราบ)

ประธานวุฒิสภา : ไม่มีอะไรครับ เป็นอันว่าที่ประชุมเห็นชอบด้วยข้อสังเกตจะได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีดำเนินการต่อไป ผมเห็นว่าระยะเวลาในการทำงานของคณะกรรมการมาธิการสามัญครั้งนี้ได้สิ้นสุดลงแล้วใช้ใหม่ครับ

คุณหญิงมาลี สนิทวงศ์ ๗ ลุขธยา (ประธานคณะกรรมการมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธาน ได้สิ้นสุดลงแล้ว

ประธานวุฒิสภา : โลกที่ประชุมได้อภิปรายกันแล้วฝาก เรื่องไปให้คณะกรรมการศึกษาต่ออีกหลายเรื่อง ถ้าที่ประชุมมีเจตนาจะให้ศึกษาต่อก็ควรจะตั้งเวลาให้คณะกรรมการชุดนี้ทำงานต่อไป ท่านประธานคณะกรรมการมาธิการท่านจะต้องการเวลาสักเท่าไรครับ

คุณหญิงมาลี สนิทวงศ์ ๗ ลุขธยา (ประธานคณะกรรมการมาธิการ) : คงต้องขอความกรุณาเวลามากหน่อย ไม่เกิน ๓๖๐ วัน

ผู้ตรวจงานการประชุม

สรุทธ ^{สี} ปดิมถนอม	อรสา เจียมเจริญ
กัษวรา ^{สี} นนกรัตน์	ธีรารัตน์ ไคร์ระโทก
ศุภลักษณ์ ไชยวาสินิจ	ศิริลักษณ์ แซ่ตั้ง
สิริวาร ^{สี} โสคติพันธ์	ดวงทิพย์ หามะณี
วันฉ ^{สี} แจ่มจิตตะ	รุจิรา เนตรบุตร

คณะกรรมการการตรวจราชการประจำเขต และพิจารณาเปิดเผยรายงานการประเมินผล

ลำดับที่	รายชื่อคณะกรรมการ	รายชื่อ
๑.	พลอากาศโท เอก เฉลิมศักดิ์ ประธานคณะกรรมการ	Mac ๒๓
๒.	พลเอก วันชัย เวียงศรีเกษม รองประธาน คนที่ ๑	Mac ๒๓
๓.	พลเอก ประเสริฐ นารทฤกษ์ รองประธาน คนที่ ๒	Mac ๒๓
๔.	นายไพฑูริย์ จันทนกุล ผู้อำนวยการคณะกรรมการ	Mac ๒๓
๕.	นายไพฑูริย์ อภิการนันทโกศล รองเลขาธิการคณะกรรมการ	
๖.	พลเรือโท เอกนศักดิ์ พรหมบุตร	Mac ๒๓
๗.	พลตรี บุญรอด สมทัศน์	
๘.	พลเรือตรี ประสพ อภิรัตน์	Mac ๒๓
๙.	พลโท ปวีณา โรจนเสน	
๑๐.	พลตรี พนม จินะวิจารณ์	
๑๑.	พลโท พงษ์ สว่างนันท	
๑๒.	พลเอก ไพโรจน์ จันทโรจน์	
๑๓.	อสมหญิงมาลี สนิทวงศ์ ณ อยุธยา	
๑๔.	พลตรี สมศักดิ์ นสังจันทร์เลิศ	
๑๕.	พลเรือเอก สันทร กระเทศ	
๑๖.	พลอากาศเอก สุรศักดิ์ จันทลิก	Mac ๒๓
๑๗.	พลเรือโท สุรนต์ รัตนพฤษ	Mac ๒๓

ตรวจแล้ว วันที่ ๒๐ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๓

สภาวิจัยโครงการประชุม
ครั้งที่ ๑ (สมัยที่สามสิบ)
วันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๓๓

ประธานวุฒิสภา

